

Suvestinė redakcija nuo 2024-01-18

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2000, Nr. [23-601](#), i. k. 1002230ISAK00000028

Nauja redakcija nuo 2016-11-08:

Nr. [A1-587](#), 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-07, i. k. 2016-26378

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL TECHNINIO REGLAMENTO „MAŠINŲ SAUGA“ PATVIRTINIMO**

2000 m. kovo 6 d. Nr. 28
Vilnius

Igyvendindama 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/42/EB dėl mašinų su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/1243, siekdama užtikrinti 2023 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2023/1230 dėl mašinų, kuriuo panaikinamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/42/EB ir Tarybos direktyva 73/361/EEB, taikymą, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 27 d. nutarimo Nr. 1482 „Dėl institucijų, įgaliotų tvirtinti privalomuosius produktų saugos reikalavimus ir nustatyti jų atitikties vertinimo tvarką, paskyrimo“ 1.2 papunkčiu,

Preambulės pakeitimai:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

t v i r t i n u Techninį reglamentą „Mašinų sauga“ (pridedama).

SOCIALINĖS APSAUGOS
IR DARBO MINISTRĖ

IRENA DEGUTIENĖ

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos socialinės

apsaugos ir darbo ministro

2000 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 28

(Lietuvos Respublikos socialinės

apsaugos ir darbo ministro

2016 m. lapkričio 3 d. įsakymo Nr. A1-587

redakcija)

TECHNINIS REGLAMENTAS „MAŠINŲ SAUGA“

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Techninis reglamentas „Mašinų sauga“ (toliau – šis Reglamentas) taikomas šiems produktams:

- 1.1. mašinoms;
- 1.2. sukeičiamiesiems įrenginiams;
- 1.3. saugos įrangai;
- 1.4. kėlimo reikmenims;
- 1.5. grandinėms, lynams ir austiniams diržams;
- 1.6. nuimamiems mechaninių pavarų įtaisams;
- 1.7. iš dalies sukomplektuotoms mašinoms.

2. Šis Reglamentas netaikomas:

2.1. saugos įrangai, skirtai naudoti kaip atsarginės dalys tokioms pačioms dalims pakeisti ir tiekiamai originalios mašinos gamintojo;

2.2. atrakcionų aikštėse ir (arba) pramogų parkuose naudojamai specifinei įrangai;

2.3. branduoliniais tikslais specialiai suprojektuotoms ar pradėtoms naudoti mašinoms, kurios, jei sugenda, gali skleisti radiacinę spinduliuotę;

2.4. ginklams, įskaitant šaunamuosius;

2.5. šioms transporto priemonėms:

2.5.1. žemės ir miškų ūkio traktoriams, kuriems taikomi reikalavimai, nustatyti 2013 m. vasario 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 167/2013 dėl žemės ir miškų ūkio transporto priemonių patvirtinimo ir rinkos priežiūros su visais pakeitimais, išskyrus tose transporto priemonėse montuojamas mašinas;

2.5.2. motorinėms transporto priemonėms ir jų priekaboms, kurioms taikomi reikalavimai, nustatyti 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2018/858 dėl motorinių transporto priemonių ir jų priekabų bei tokioms transporto priemonėms skirtų sistemų, komponentų ir atskirų techninių mazgų patvirtinimo ir rinkos priežiūros, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 715/2007 ir (EB) Nr. 595/2009 bei panaikinama Direktyva 2007/46/EB, su visais pakeitimais, ir 2013 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 168/2013 dėl dviračių ir triračių transporto priemonių bei keturračių patvirtinimo ir rinkos priežiūros su visais pakeitimais, išskyrus ant šių transporto priemonių sumontuotus mechanizmus;

2.5.3. tik varžyboms skirtoms motorinėms transporto priemonėms;

2.5.4. oro, vandens bei geležinkelio transporto priemonėms, išskyrus ant jų sumontuotus mechanizmus;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

2.6. jūriniais laivams ir plaukiojantiems įrenginiams atviroje jūroje bei šiuose laivuose ir (arba) įrenginiuose įmontuotiems mechanizms;

2.7. kariuomenės ar policijos tikslais specialiai suprojektuotoms ir pagamintoms mašinoms;

2.8. specialiai tyrimams sukonstruotoms ir pagamintoms mašinoms, skirtoms laikinai naudoti laboratorijose;

2.9. šachtų suktuvams (kėlimo įrenginiams);

2.10. mašinoms, skirtoms atlikėjams vaidinimo (spektaklio) metu kelti;

2.11. elektrotechniniams ir elektronikos gaminiais, kuriems taikomi reikalavimai, nustatyti Elektrotechnikos gaminių saugos techniniame reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2016 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 4-314 „Dėl Elektrotechnikos gaminių saugos techninio reglamento patvirtinimo“, ir kurie priklauso šioms sritims:

2.11.1. buitiniams prietaisams, skirtiems naudoti namų ūkyje;

2.11.2. garso ir vaizdo aparatūrai;

2.11.3. informacinių technologijų įrangai;

2.11.4. įprastai biuro technikai;

2.11.5. žemos įtampos skirstomiesiems ir valdymo įrenginiams;

2.11.6. elektriniams varikliams;

2.12. šių tipų aukštos įtampos elektrotechniniams gaminiais;

2.12.1. skirstomiesiems ir valdymo įrenginiams;

2.12.2. transformatoriams.

3. Šiame Reglamente vartojamos sąvokos:

3.1. **Darnusis standartas** – kaip apibrėžta 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos direktyvos 89/686/EEB ir 93/15/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/9/EB, 94/25/EB, 95/16/EB, 97/23/EB, 98/34/EB, 2004/22/EB, 2007/23/EB, 2009/23/EB ir 2009/105/EB ir panaikinamas Tarybos sprendimas 87/95/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1673/2006/EB, su visais pakeitimais 2 straipsnio 1 punkto c papunktyje.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

3.2. **Esminiai sveikatos ir saugos reikalavimai** – privalomosios nuostatos, susijusios su produkту, kuriems taikomas šis Reglamentas, projektavimu ir gamyba, skirtos žmonių aukšto lygio sveikatos apsaugai ir saugai ir tam tikrais atvejais naminių gyvūnų, turto ir, kai taikytina, aplinkos apsaugai užtikrinti.

3.3. **Gamintojas** – tai fizinis arba juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padalinys, projektuojantis ir (arba) gaminantis mašinas arba iš dalies sukomplektuotas mašinas, kurioms taikomas šis Reglamentas, ir yra atsakingas už šių mašinų ar iš dalies sukomplektuotų mašinų atitiktį šio Reglamento nuostatomis, siekiant mašinas tiekti į rinką su jo vardu ar prekės ženklu arba jam pačiam naudoti. Nesant pirmiau apibrėžto gamintojo, fizinis ar juridinis asmuo, pateikdamas į rinką ar pradėdamas naudoti mašinas ar iš dalies sukomplektuotas mašinas, kurioms taikomas šis Reglamentas, laikomas gamintoju;

3.4. **Grandinės, lynai ir austiniai diržai** – tai grandinės, lynai ir austiniai diržai, suprojektuoti ir pagaminti kėlimo tikslams kaip kėlimo mašinų ar kėlimo reikmenų dalis;

3.5. **Iš dalies sukomplektuota mašina** – tai agregatas, kuris yra beveik mašina, tačiau pats negali veikti pagal konkrečią paskirtį. Varomoji sistema yra iš dalies sukomplektuota mašina. Iš dalies sukomplektuota mašina skirta tik būti įmontuota į mašiną arba sujungta su kita mašina ar su kita iš dalies sukomplektuota mašina ar įranga. Taip sukonstruojama mašina, kuriai taikomas šis Reglamentas;

3.6. **Įgaliotas atstovas** – tai Europos Sąjungoje įsisteigęs fizinis ar juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padalinys, turintis gamintojo raštišką leidimą jo vardu vykdyti su šiuo Reglamentu susijusius visus arba dalį jo įsipareigojimų bei atlikti formalumus;

3.7. **Kėlimo reikmenys** – tai kėlimo mašinoms nepriskiriamos, krovinį laikančios sudedamosios dalys ar įranga, kurie montuojami tarp mašinos ir krovinio ar ant paties krovinio arba kurie sudaro neatsiejamą krovinio dalį ir kurie į rinką pateikiami savarankiškai; stropai ir jų sudedamosios dalys taip pat laikomi kėlimo reikmenimis;

3.8. **Mašina** (įskaitant šio Reglamento 1.1–1.6 papunkčiuose nurodytus produktus):

3.8.1. agregatas, kuriame įrengta arba numatoma įrengti kita varomoji sistema, nei tiesiogiai naudojama žmogaus ar gyvūno fizinė jėga, sudarytas iš sujungtų dalių arba sudedamųjų dalių, iš kurių bent viena juda ir kurios yra sujungtos konkrečiam tikslui;

3.8.2. šio Reglamento 3.8.1 papunktyje nurodytas agregatas, kuriame trūksta sudedamųjų dalių, skirtų jam prijungti jo veikimo vietoje ar prie energijos ir judėjimo šaltinių;

3.8.3. šio Reglamento 3.8.1 ar 3.8.2 papunkčiuose nurodytas agregatas, paruoštas montuoti ir galintis veikti tik tada, kai sumontuotas ant transporto priemonės arba pastate ar statinyje;

3.8.4. šio Reglamento 3.8.1, 3.8.2 ar 3.8.3 papunkčiuose nurodytų mašinų arba 3.5 papunktyje nurodytų iš dalies sukomplektuotų mašinų rinkinys. Siekiant to paties tikslo, mašinos yra sumontuotos ir valdomos taip, kad veikia kaip nedaloma visuma;

3.8.5. sąranka sujungtų dalių ar sudedamųjų dalių, iš kurių bent viena juda, kurios sujungtos tam, kad keltų krovinius, ir kurių vienintelis energijos šaltinis yra tiesiogiai naudojama žmogaus fizinė jėga.

3.9. **Nuimamas mechaninių pavarų įtaisas** – tai nuimama sudedamoji dalis, skirta jėgai perduoti iš savaeigės mašinos ar traktoriaus į kitą mašiną, sujungiant juos pagrindine fiksuota atrama. Pateiktas į rinką su apsauginiu įtaisu laikomas vienu produktu;

3.10. **Pateikimas į rinką** – tai toks veiksmas, kurį atlikus mašinos ar iš dalies sukomplektuotos mašinos tampa pirmą kartą prieinamos platinti arba naudoti Europos Bendrijoje už atlygį arba nemokamai;

3.11. **Pradėjimas naudoti** – tai mašinos, kuriai taikomas šis Reglamentas, pirmas panaudojimas pagal paskirtį Europos Bendrijoje.

3.12. **Saugos įranga** – savarankiškai pateikiama į rinką įranga, atliekanti saugos funkciją, kurios gedimas ir (arba) veikimo sutrikimas kelia pavojų žmonių saugumui ir kuri nėra būtina mašinai veikti arba kurių tam, kad mašina veiktų, gali pakeisti įprastos sudedamosios dalys. Pavyzdinis saugos įrangos sąrašas yra pateiktas šio Reglamento 5 priede.

3.13. **Sukeičiamas įrenginys** – tai įtaisas, kuris, pradėjus naudoti mašiną ar traktorių, yra paties naudotojo sumontuojamas į šią mašiną ar traktorių, kad pakeistų jų funkciją ar priskirtą naują funkciją, jei tik šis įrenginys nėra įrankis.

4. Esminiai sveikatos ir saugos reikalavimai, taikomi mašinoms projektuoti ir gaminti, nustatyti šio Reglamento 1 priede. Aplinkos apsaugai skirti esminiai sveikatos ir saugos reikalavimai taikomi tik mašinoms, nurodytoms šio Reglamento 1 priedo III skyriaus ketvirtajame skirsnyje. Jei mašinų keliamiems šio Reglamento 1 priede nurodytiems pavojams išvengti visiškai ar iš dalies taikomi kiti teisės aktai, šis Reglamentas šioms mašinoms dėl nurodytų pavojų netaikomas arba nustoja būti taikomas nuo šių teisės aktų įsigaliojimo dienos. 2023 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2023/1230 dėl mašinų, kuriuo panaikinamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/42/EB ir Tarybos direktyva 73/361/EEB, 52 straipsnio 1 dalyje nurodytiems gaminiams vietoj šio Reglamento II skyriaus šeštojo skirsnio *mutatis mutandis* taikomas Reglamento (ES) 2023/1230 VI skyrius, o pagal Reglamento (ES) 2023/1230 52 straipsnio 2 dalį, EB tipo tyrimo sertifikatai ir patvirtinimo sprendimai, išduoti pagal šio Reglamento III skyriaus pirmąjį skirsnį, galioja iki tol, kol jie nustoja galioti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

II SKYRIUS MAŠINŲ PATEIKIMAS Į RINKĄ, PRADĖJIMAS NAUDOTI IR RINKOS PRIEŽIŪRA

PIRMASIS SKIRSNIS RINKOS PRIEŽIŪRA

5. Mašinos gali būti pateikiamos į rinką ir (arba) pradamos naudoti tik tuomet, kai jos atitinka atitinkamas šio Reglamento nuostatas ir nekelia pavojaus žmonių sveikatai ir saugai arba tam tikrais atvejais naminiams gyvūnams bei turtui ir, jei taikytina, aplinkai, kai yra tinkamai sumontuotos, prižiūrimos ir naudojamos pagal paskirtį, arba tokiomis sąlygomis, kurios gali būti pagrįstai numatytos.

6. Iš dalies sukomplektuotos mašinos gali būti pateikiamos į rinką tik tuomet, jei jos atitinka atitinkamas šio Reglamento nuostatas.

7. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (toliau – Tarnyba) kontroliuoja, ar mašinos, skirtos naudoti ne profesionaliems naudotojams, ir iš dalies sukomplektuotos mašinos atitinka šio Reglamento 5 ir 6 punktų nuostatas.

8. Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinė darbo inspekcija) kontroliuoja, ar mašinos, skirtos naudoti tik profesionaliems naudotojams, atitinka šio Reglamento 5 ir 6 punktų nuostatas.

9. Tarnybos uždaviniai, struktūra bei įgaliojimai šio Reglamento 7 punkto nuostatoms vykdyti apibrėžti Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintuose Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nuostatuose. Apie juos, taip pat apie visus tolesnius jų pakeitimus pranešama Europos Komisijai bei kitoms valstybėms narėms.

10. Valstybinės darbo inspekcijos uždaviniai, struktūra bei įgaliojimai šio Reglamento 8 punkto nuostatoms vykdyti apibrėžti Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. A1-316 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

ANTRASIS SKIRSNIS PATEIKIMAS Į RINKĄ IR PRADĖJIMAS NAUDOTI

11. Prieš pateikdamas į rinką mašinas ir (arba) pradėdamas jas naudoti, gamintojas arba jo įgaliotas atstovas:

11.1. užtikrina, kad jos atitinka šio Reglamento 1 priede nurodytus atitinkamus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus;

11.2. užtikrina, kad šio Reglamento 7 priedo I skyriuje nurodyta mašinos techninė byla yra prieinama;

11.3. pateikia būtiną informaciją, pavyzdžiui, naudojimo instrukcijas;

11.4. pagal šio Reglamento 27–30 punktus atlieka atitinkamas atitikties vertinimo procedūras;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

11.5. pagal šio Reglamento 2 priedo I skyriaus pirmąjį skirsnį sudaro EB atitikties deklaraciją ir užtikrina, kad ji būtų pridėta prie mašinos;

11.6. laikydamasis šio Reglamento 42 ir 43 punkto reikalavimų, mašinas pažymi ženklu CE. Žymėjimui ženklu CE taikomi bendrieji principai, išdėstyti 2008 m. liepos 9 d. Europos

Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 765/2008, nustatančio su gaminių prekyba susijusius akreditavimo ir rinkos priežiūros reikalavimus ir panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 339/93, su visais pakeitimais 30 straipsnyje.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

12. Prieš pateikdamas į rinką iš dalies sukomplektuotą mašiną, gamintojas ar jo įgaliotas atstovas užtikrina, kad šio Reglamento 31 ir 32 punktuose nurodyta procedūra būtų užbaigta.

13. Atlikdamas šio Reglamento 27–30 punktuose nurodytą procedūrą, gamintojas arba jo įgaliotas atstovas turi turėti būtinas priemones, užtikrinančias, kad mašina atitiktų šio Reglamento 1 priede nustatytus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus, arba galimybę tokiomis priemonėmis naudotis.

14. Kai mašinai taikomos ir kitos Europos Bendrijos direktyvos, susijusios su kitais aspektais bei nustatančios žymėjimą ženklu CE, toks ženklavimas rodo, kad mašina taip pat atitinka šių direktyvų nuostatas. Tačiau, kai viena ar daugiau iš šių direktyvų gamintojui arba jo įgaliotam atstovui pereinamuoju laikotarpiu leidžia pasirinkti taikomą sistemą, ženklas CE rodo atitiktį tik tų direktyvų, kurias taiko gamintojas arba jo paskirtasis atstovas, nuostatoms. Išsamesnė informacija apie taikomas direktyvas, kaip paskelbta Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje, pateikiama EB atitikties deklaracijoje.

TREČIASIS SKIRSNIS JUDĖJIMO LAISVĖ

15. Negalima drausti, riboti ar trukdyti pateikti į rinką ir (arba) pradėti naudoti mašinas, kurios atitinka šio Reglamento reikalavimus.

16. Negalima drausti, riboti ar kliudyti pateikti į rinką iš dalies sukomplektuotas mašinas, kurių gamintojas ar jo įgaliotas atstovas pagal šio Reglamento 2 priedo I skyriaus antrąjį skirsnį pareiškia, kad jas ketinama įmontuoti į kitas mašinas arba sujungti su kitomis iš dalies sukomplektuotomis mašinomis siekiant sukurti naują mašiną.

17. Prekybos mugėse, parodose ir panašiuose renginiuose nedraudžiama demonstruoti mašinų ar iš dalies sukomplektuotų mašinų, kurios neatitinka šio Reglamento nuostatų, jeigu matomas ženklas aiškiai nurodo, kad tokios mašinos šio Reglamento neatitinka ir kad jos nebus prieinamos tol, kol jų atitiktis nebus pasiekta. Be to, demonstruojant šias atitikties neturinčias mašinas ar iš dalies sukomplektuotas mašinas, turi būti imamasi reikiamų saugos priemonių žmonių saugumui užtikrinti.

KETVIRTASIS SKIRSNIS ATITIKTIES PREZUMPCIJA IR DARNIEJI STANDARTAI

18. Mašinos, turinčios ženklą CE ir EB atitikties deklaraciją, kurios turinys nurodytas šio Reglamento 2 priedo I skyriaus pirmajame skirsnyje, yra laikomos atitinkančiomis šio Reglamento nuostatas.

19. Mašinos, pagamintos pagal darnųjį standartą, nuoroda į kurį yra paskelbta Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje, laikomos atitinkančiomis esminius šiuose darniuosiuose standartuose nustatytus sveikatos ir saugos reikalavimus.

20. Socialiniai partneriai gali teikti siūlymus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Tarnybai ir Lietuvos standartizacijos departamentui dėl darnųjų standartų rengimo bei priežiūros procesų ir dalyvauti rengiant darniuosius standartus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

PENKTASIS SKIRSNIS EUROPOS BENDRIJOS RINKOS PRIEŽIŪRA

21. Be šiaame Reglamente nustatytų mašinų rinkos priežiūros reikalavimų, taip pat taikomi Reglamento (EB) Nr. 765/2008 15 straipsnio 3 dalies ir 16–29 straipsnių reikalavimai.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS NACIONALINIŲ LYGMENIŲ TAIKOMOS TIKSLINĖS PRIEMONĖS, SKIRTOS MAŠINOMS, GALINČIOMS KELTI PAVOJŲ. APSAUGOS SĄLYGA

22. Kai Tarnyba ar Valstybinė darbo inspekcija įsitikina, kad mašinos, kurioms taikomas šis Reglamentas, turinčios ženklą CE ir EB atitikties deklaraciją ir naudojamos pagal numatytą paskirtį arba tokiomis sąlygomis, kurias galima pagrįstai numatyti, gali kelti pavojų žmonių sveikatai ir saugai arba tam tikrais atvejais naminiams gyvūnams bei turtui ir, jei taikytina, aplinkai, ji imasi visų Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatyme nustatytų priemonių, kad šios mašinos būtų pašalintos iš rinkos, būtų uždrausta tokias mašinas teikti į rinką ir (arba) pradėti naudoti arba būtų apribotas jų laisvas judėjimas.

23. Valstybinė darbo inspekcija apie taikytas priemones praneša Tarnybai, o ši apie Valstybinės darbo inspekcijos ir Tarnybos taikytas priemones praneša Europos Komisijai ir kitoms valstybėms narėms, nurodydama priimto sprendimo priežastis, ypač jei atitikties nėra dėl to, kad:

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

23.1. mašinos neatitinka esminių reikalavimų, nurodytų šio Reglamento 11.1 papunktyje;

23.2. neteisingai taikomi šio Reglamento 19 punkte nurodyti darnieji standartai;

23.3. šio Reglamento 19 punkte nurodyti darnieji standartai, pagal kuriuos daryta atitikties prielaida, turi trūkumų.

24. Tarnyba, gavusi pranešimą apie kitų Europos Sąjungos valstybių narių inicijuotą pavojų keliančioms mašinoms taikomą procedūrą, Europos Komisijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Valstybinei darbo inspekcijai, minėtą pranešimą pateikusių Europos Sąjungos valstybės narės ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių rinkos priežiūros institucijoms:

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

24.1. pateikia visą turimą papildomą informaciją, susijusią su atitinkamo gaminio neatitiktimi;

24.2. pareiškia prieštaravimus, jei nesutinka su priimta atitinkamos Europos Sąjungos valstybės narės taikyta nacionaline priemone.

25. Jei mašinos turi ženklą CE, tačiau neatitinka esminių sveikatos ir saugos reikalavimų, Tarnyba Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymo 14, 16 ir 17 straipsniuose nustatyta tvarka imasi atitinkamų priemonių prieš tuos, kurie jas taip pažymėjo. Tarnyba apie taikytas priemones praneša Europos Komisijai.

26. Jeigu taikyta priemonė Europos Komisijos yra pripažįstama nepagrįsta, Tarnyba tokią priemonę atšaukia.

III SKYRIUS MAŠINŲ ATITIKTIS

PIRMASIS SKIRSNIS MAŠINŲ ATITIKTIES VERTINIMO PROCEDŪROS

Pakeistas skirsnio pavadinimas:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

27. Gamintojas arba jo įgaliotas atstovas, siekdamas patvirtinti, jog mašinos atitinka šio Reglamento nuostatas, taiko vieną iš šio Reglamento 28, 29 ir 30 punktuose nurodytų atitikties vertinimo procedūrų.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

28. Kai mašinos nėra nurodytos šio Reglamento 4 priede, gamintojas ar jo įgaliotas atstovas atitikties vertinimo procedūrą taiko kartu su šio Reglamento 8 priede numatyta mašinų gamybos vidaus patikra.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

29. Jeigu mašinos yra nurodytos šio Reglamento 4 priede ir gaminamos pagal šio Reglamento 19 punkte nurodytus darniuosius standartus ir jeigu šie standartai apima visus atitinkamus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus, gamintojas arba jo įgaliotas atstovas taiko vieną iš šių procedūrų:

29.1. atitikties vertinimo procedūrą kartu su šio Reglamento 8 priede numatyta mašinų gamybos vidaus patikra;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

29.2. šio Reglamento 9 priede nurodytą EB tipo tyrimo procedūrą bei šio Reglamento 8 priedo 3 punkte numatytą mašinų gamybos vidaus patikrą;

29.3. šio Reglamento 10 priede numatytą visiško kokybės užtikrinimo procedūrą.

30. Jei mašinos yra nurodytos šio Reglamento 4 priede ir gaminamos nesilaikant šio Reglamento 19 punkte nurodytų darnųjų standartų arba jų laikomasi tik iš dalies, arba jei darnieji standartai apima ne visus atitinkamus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus, arba jei tokių standartų tiriamoms mašinoms apskritai nėra, gamintojas arba jo įgaliotas atstovas taiko vieną iš šių procedūrų:

30.1. šio Reglamento 9 priede nurodytą EB tipo tyrimo procedūrą bei šio Reglamento 8 priedo 3 punkte numatytą mašinų gamybos vidaus patikrą;

30.2. šio Reglamento 10 priede numatytą visiško kokybės užtikrinimo procedūrą.

ANTRASIS SKIRSNIS

IŠ DALIES SUKOMPLEKTUOTOMS MAŠINOMS SKIRTA PROCEDŪRA

31. Iš dalies sukomplektuotų mašinų gamintojas arba jo įgaliotas atstovas, prieš pateikdamas jas į rinką, užtikrina, kad:

31.1. yra parengta šio Reglamento 7 priedo II skyriuje nurodyta atitinkama techninė dokumentacija;

31.2. yra parengtos šio Reglamento 6 priede nurodytos surinkimo instrukcijos;

31.3. yra sudaryta šio Reglamento 2 priedo I skyriaus antrajame skirsnyje nurodyta įmontavimo deklaracija.

32. Surinkimo instrukcijos ir įmontavimo deklaracija pateikiamos kartu su iš dalies sukomplektuotomis mašinomis, o kai šios mašinos įmontuojamos į galutinę mašiną, sudaro šios mašinos techninės bylos dalį.

TREČIASIS SKIRSNIS

NOTIFIKUOTOSIOS ĮSTAIGOS

33. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Atitikties vertinimo įstaigos paskyrimo atlikti gaminių atitikties vertinimo procedūras ir pranešimo Europos Komisijai, Europos Sąjungos ir kitoms valstybėms (notifikavimo) tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. liepos 4 d. nutarimu Nr. 674 „Dėl Atitikties vertinimo įstaigos paskyrimo atlikti gaminių atitikties vertinimo procedūras ir pranešimo Europos Komisijai, Europos Sąjungos ir kitoms valstybėms (notifikavimo) tvarkos aprašo patvirtinimo ir Vyriausybės įgaliotų institucijų paskyrimo“, (toliau – Notifikavimo tvarkos aprašas) nustatyta tvarka praneša Ekonomikos ir inovacijų ministerijai apie įstaigas, kurias ji paskyrė atlikti šio Reglamento 28 ir 29 punktuose nurodytą atitikties vertinimą pateikiant mašinas į rinką, taip pat apie konkrečias atitikties vertinimo procedūras ir mašinų kategorijas, kurioms šios įstaigos yra paskirtos. Ekonomikos ir inovacijų ministerija Europos Komisijai, Europos Sąjungos valstybėms narėms ir kitoms valstybėms Notifikavimo tvarkos aprašo ir šio Reglamento nustatyta tvarka praneša (notifikuoja) apie įstaigas, paskirtas pagal šį Reglamentą atlikti atitikties vertinimo užduotis, ir praneša apie visus tolesnius pakeitimus.

34. Nacionalinis akreditacijos biuras reguliariai tikrina, kaip notifikuotinos ir notifikuotosios įstaigos laikosi šio Reglamento 11 priede nustatytų kriterijų, ir apie patikrinimo rezultatus informuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją. Notifikuotosios įstaigos informuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją apie:

34.1. kiekvieną atsisakymą išduoti sertifikatą ar priimti patvirtinimo sprendimą, sertifikato ar patvirtinimo sprendimo galiojimo apribojimą, laikiną sustabdymą ar panaikinimą;

34.2. bet kokias aplinkybes, turinčias įtakos veiklos sričiai ar sąlygoms;

34.3. kiekvieną prašymą suteikti informacijos dėl atitikties vertinimo veiklos, kurį jos gavo iš rinkos priežiūros institucijų;

34.4. jei prašoma, atitikties vertinimo veiklą, vykdytą pagal suteiktus įgaliojimus, ir bet kokią kitą vykdytą veiklą, įskaitant tarpvalstybinio mastu vykdytą veiklą ir subrangą;

34.5. kiekvieną skundą ar apeliaciją, pateiktą dėl notifikuotosios įstaigos priimto sprendimo, apie jų įvertinimą ir pritaikytas priemones.

35. Vertinant notifikuotinas arba notifikuotąsias įstaigas, taikomi šio Reglamento 11 priede nurodyti kriterijai.

36. Susipažinti notifikuotųjų įstaigų sąrašas skelbiamas Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje kartu su jų identifikaciniais numeriais ir užduotimis, kurioms jos yra paskirtos, ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainėje.

37. Įstaigos, atitinkančios vertinimo kriterijus, nustatytus atitinkamuose darniuosiuose standartuose, nuorodos į kuriuos yra skelbiamos Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje, laikomos atitinkančiomis nustatytuosius kriterijus.

38. Jei notifikuotoji įstaiga nustato, kad gamintojas neįvykdė arba nebevykdo atitinkamų šio Reglamento reikalavimų arba kad EB tipo tyrimo sertifikatas arba kokybės užtikrinimo sistemos patvirtinimas neturėjo būti išduotas, ji, atsižvelgdama į proporcingumo principą ir išsamiai nurodydama priežastis, sustabdo išduoto sertifikato ar patvirtinimo galiojimą, jį atšaukia arba apriboja jo veikimą, kol tokių reikalavimų vykdymo neužtikrina gamintojo įgyvendinamos atitinkamos korekcinės priemonės. Sertifikatą ar patvirtinimą sustabdžius, atšaukus arba jį kaip nors apribojusi, arba tais atvejais, kai gali prireikti, kad įsikištų Tarnyba ar Valstybinė darbo inspekcija, notifikuotoji įstaiga apie tai pagal šio Reglamento 7 ar 8 punktą praneša Tarnybai, o ši nedelsdama informuoja kitas valstybes nares ir Europos Komisiją. Gamintojas notifikuotosios įstaigos ar Tarnybos veiksmus gali apskusti teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

39. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija nedelsdama atšaukia notifikuotosios įstaigos paskyrimą ir apie tai informuoja Ekonomikos ir inovacijų ministeriją, o ši apie tai praneša Europos Komisijai ir kitoms Europos Sąjungos valstybėms narėms, jei sužino:

39.1. kad įstaiga nebeatitinka šio Reglamento 11 priede nurodytų kriterijų arba

39.2. kad įstaiga nepajėgi vykdyti savo pareigų.

39¹. Įstaigoms notifikuoti kartu su šio skirsnio nuostatomis taikomos Reglamento (ES) 2023/1230 26–34, 36, 38–40 ir 42 straipsnių nuostatos.

TAR pastaba: papildoma^{39¹} punktu nuo 2024-01-20.

Papildyta punktu:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

Skirsnio pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

KETVIRTASIS SKIRSNIS MAŠINŲ MONTAVIMAS IR NAUDOJIMAS

40. Mašinų naudotojai, visų pirma darbuotojai, naudodami mašinas, turi būti saugūs, darbo įrenginiai turi atitikti Darbo įrenginių naudojimo bendrųjų nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 1999 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 102 „Dėl Darbo įrenginių naudojimo bendrųjų nuostatų patvirtinimo“, reikalavimus. Naudojamos mašinos turi būti prižiūrimos, jų techninė būklė turi būti nuolat vertinama mašinų saugos požiūriu.

41. Nustačius riziką mašinos naudotojų saugai ar sveikatai, siekiant užtikrinti saugą, mašinos gali būti pakeistos (modifikuotos) vadovaujantis šio Reglamento reikalavimais. Iš esmės pakeistoms mašinoms, išskyrus atvejus, kai mašinų techninės charakteristikos nekeičiamos ir mašinų sauga užtikrinama įrengus papildomas apsaugas ar apsauginius įtaisus, yra taikomi reikalavimai kaip naujai pateikiamoms į rinką mašinoms. Juridinis ar fizinis asmuo, atsakingas už jų esminį pakeitimą, yra laikomas gamintoju ir turi vykdyti visus šiuo Reglamentu nustatytus įsipareigojimus gamintojui.

PENKTASIS SKIRSNIS ŽENKLAS CE

42. Atitikties ženklas CE susideda iš didžiųjų CE raidžių, kaip parodyta šio Reglamento 3 priede. Pagal šio Reglamento 3 priedą mašinos ženklu CE turi būti žymimos taip, kad jis būtų lengvai pastebimas, įskaitomas ir neištrinamas.

43. Draudžiama mašinas žymėti ženklais, simboliais ar daryti įrašus, kurie dėl savo reikšmės arba formos arba jų abiejų panašumo į ženklą CE galėtų suklaidinti trečiąsias šalis. Mašinos gali būti žymimos bet kokiais kitais ženklais, jeigu taip žymint nesumažėja ženklo CE matomumas, įskaitomumas ir reikšmė.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS NETEISINGAS ŽYMĖJIMAS

44. Tarnyba ar Valstybinė darbo inspekcija laiko, kad šis žymėjimas neatitinka reikalavimų:

44.1. kai ženklu CE pažymėti gaminiai, kuriems šio Reglamento nuostatos netaikomos;

44.2. nėra ženklo CE ir (arba) mašinos EB atitikties deklaracijos;

44.3. mašina pažymėta kitu nei ženklu CE, kuris yra draudžiamas pagal šio Reglamento 43 punktą.

45. Kai Valstybinė darbo inspekcija ar Tarnyba nustato, kad žymėjimas neatitinka atitinkamų šio Reglamento nuostatų, gamintojas ar jo įgaliotas atstovas raštu įpareigojamas sutvarkyti gaminį taip, kad pažeidimas per nustatytą įpareigojime laiką būtų pašalintas.

46. Jei žymėjimas ir toliau neatitinka reikalavimų, Tarnyba bei Valstybinė darbo inspekcija imasi visų būtinų priemonių, ribojančių arba draudžiančių pateikti į rinką atitinkamą gaminį, arba užtikrinančių, kad jis būtų pašalintas iš rinkos šio Reglamento 22–26 punktuose nustatyta tvarka.

SEPTINTASIS SKIRSNIS KONFIDENCIALUMAS

47. Visos su šio Reglamento taikymu susijusios šalys ir asmenys informaciją, kurią jos gauna vykdydamos savo užduotis, laiko konfidencialia. Ypač konfidencialia informacija laikomos verslo, profesinės ir komercinės paslaptys, išskyrus atvejus, kai atskleisti šią informaciją būtina siekiant užtikrinti žmonių saugą ir sveikatą.

48. Šio Reglamento 47 punkto nuostatos netaikomos su šio Reglamento taikymu susijusių valstybės institucijų bei notifikuotųjų įstaigų įsipareigojimams keisti informacija ir įspėti ginčijamais klausimais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

49. Visi Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos Komisijos sprendimai pagal šio Reglamento 21–26 punktus skelbiami Valstybinės darbo inspekcijos ir Tarnybos interneto svetainėse.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

50. Tarnyba ir Valstybinė darbo inspekcija bendradarbiauja mašinų tiekimo į rinką klausimais.

51. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Tarnyba bendradarbiauja, keičiasi informacija, siekdamos vienodai taikyti šio Reglamento nuostatas.

52. Tarnyba ar Valstybinė darbo inspekcija, taikanti mašinų, kurioms taikomas šis Reglamentas, pateikimą į rinką ir (arba) pradėjimą naudoti ribojančias priemones, nurodo tikslų šių priemonių taikymo pagrindą. Apie šias priemones nedelsiant pranešama suinteresuotai šaliai. Kartu suinteresuota šalis informuojama apie teisinės gynybos priemones, kuriomis ji gali naudotis pagal Lietuvos Respublikos įstatymus, bei apie šioms priemonėms taikytinus laiko apribojimus.

ESMINIAI SVEIKATOS IR SAUGOS REIKALAVIMAI MAŠINŲ PROJEKTAVIMUI IR GAMYBAI

I SKYRIUS BENDRIEJI PRINCIPAI

1. Mašinų gamintojas arba jo įgaliotas atstovas, siekdami nustatyti, kaip mašinos atitinka joms taikomus sveikatos ir saugos reikalavimus, atlieka rizikos įvertinimą. Mašinos projektuojamos ir gaminamos atsižvelgiant į šiuos rizikos įvertinimo rezultatus.

Iteracijos būdu atlikdamas minėtos rizikos vertinimą ir mažinimą, gamintojas arba jo įgaliotas atstovas:

- 1.1. nustato mašinos numatyto naudojimo ir bet kokio iš anksto pagrįstai numatomo jos netinkamo naudojimo ribas;
- 1.2. nustato pavojus, kuriuos gali sukelti mašina, ir susijusias pavojingas situacijas;
- 1.3. atsižvelgdamas į galimo sužeidimo ar pakenkimo sveikatai sunkumą bei galimybę jiems atsirasti, apskaičiuoja riziką;
- 1.4. įvertina riziką, siekdamas nustatyti, ar rizikos mažinimas yra būtinas, kaip numatyta Techninio reglamento „Mašinų sauga“ (toliau – šis Reglamentas) tiksluose;
- 1.5. pašalina pavojus arba sumažina riziką, susijusią su šiais pavojais, taikydamas apsaugines priemones šio priedo 7.1 papunktyje nustatyta pirmumo seka.

2. Šiame priede nustatytos pareigos taikomos tada, kai atitinkamas pavojus siejamas su mašina ją naudojant gamintojo arba jo įgalioto atstovo numatytais arba iš anksto pagrįstai numatytais jos netinkamo naudojimo sąlygomis. Šio priedo 6 ir 7 punktuose nurodyti saugos integracijos principai ir šio priedo 127–131 punktuose nurodyti įpareigojimai dėl ženklavimo ir instrukcijų taikomi visais atvejais.

3. Šiame priede nustatyti esminiai sveikatos ir saugos reikalavimai yra privalomi. Jei, atsižvelgiant į technikos pažangą, neįmanoma įgyvendinti jais nustatytų tikslų, mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad kuo geriau juos atitiktų.

4. Šis priedas susideda iš skyrių. Šio priedo II skyrius yra bendras ir taikomas visų rūšių mašinoms. Šio priedo kituose skyriuose apibūdinami tam tikri specifiniai pavojai. Vis dėlto, siekiant įsitikinti, kad yra laikomasi visų atitinkamų esminių reikalavimų, būtina išnagrinėti visą šį priedą. Priklausomai nuo pagal šio priedo 1 punktą atlikto rizikos vertinimo rezultatų, projektuojant mašiną turi būti atsižvelgiama į I skyriaus ir vieno ar daugiau kitų skyrių reikalavimus. Esminiai aplinkos apsaugai skirti sveikatos ir saugos reikalavimai taikomi tik šio priedo III skyriaus ketvirtajame skirsnyje nurodytoms mašinoms.

II SKYRIUS ESMINIAI SVEIKATOS IR SAUGOS REIKALAVIMAI

PIRMASIS SKIRSNIS BENDRIEJI REIKALAVIMAI

5. Šiame priede vartojamos sąvokos:

5.1. **Apsaugas** – tai mašinos dalis, specialiai naudojama konkrečiam užtvarui materialiu barjeru sudaryti;

5.2. **Apsauginis įtaisas** – tai įtaisas, vienas ar kartu su apsaugu sumažinantis riziką;

5.3. **Bandyimo koeficientas** – tai aritmetinis santykis tarp krovinio masės, naudotos atliekant statinius ar dinامينius kėlimo reikmenų ar mašinų bandymus, ir didžiausios darbo apkrovos, pažymėtos ant to reikmens ar mašinos;

5.4. **Darbo koeficientas** – tai aritmetinis santykis tarp tos krovinio masės, kurią gali išlaikyti įrangos dalis ir kurią garantuoja gamintojas arba jo įgaliotas atstovas, ir didžiausios darbo apkrovos, pažymėtos ant įrangos;

5.5. **Dinaminis bandymas** – tai toks bandymas, kai mašinos dirba visa didžiausia darbo apkrova, padauginta iš atitinkamo dinaminio bandymo koeficiento, ir visais pritaikymo būdais, o tuo metu tiriama mašinų dinaminė veikla, kad būtų įsitikinta, jog mašinos veikia patikimai;

5.6. **Gabenimo įtaisas** – tai mašinos dalis, ant kurios arba kurioje keliami žmonės ir (arba) kroviniai;

5.7. **Kėlimo operacija** – tai iš daiktų ir (arba) žmonių susidedančio krovinio, kurio buvimo lygį tam tikru metu reikia keisti, judėjimas;

5.8. **Numatomasis naudojimas** – tai mašinos naudojimas pagal naudojimo instrukcijose pateiktą informaciją;

5.9. **Operatorius** – tai asmuo arba asmenys, montuojantys, naudojantys, reguliuojantys, prižiūrintys, valantys, taisantys arba perkeliantys mašinas;

5.10. **Pagrįstai numanomas netinkamas naudojimas** – tai mašinos naudojimas kitaip, nei numatyta naudojimo instrukcijoje dėl lengvai nuspėjamos žmogaus elgsenos;

5.11. **Pavojinga zona** – tai bet kuri zona mašinoje ir (arba) aplink ją, kurioje asmuo rizikuoja savo sveikata arba sauga;

5.12. **Pavojus** – tai potencialus sužeidimo ar pakenkimo sveikatai šaltinis;

5.13. **Rizika** – tai sužalojimo ar pakenkimo sveikatai atsiradimo tikimybės ir masto derinys, galintis kilti esant pavojingai situacijai;

5.14. **Statinis bandymas** – tai toks bandymas, kai mašinos ar kėlimo reikmenys iš pradžių apžiūrimi ir veikiami jėga, atitinkančia didžiausią darbo apkrovą, padauginta iš atitinkamo statinio bandymo koeficiento, o paskui dar apžiūrimi apkrovą nuėmus, kad būtų įsitikinta, jog jie nebuvo pažeisti;

5.15. **Valdomasis kroviny** – tai kroviny, judantis fiksuotomis standžiomis ar lanksčiomis kreipėmis, kurių nustatoma fiksuotais taškais.

5.16. **Vairuotojas** – tai operatorius, atsakingas už mašinų perkėlimą. Vairuotojas gali važiuoti šiomis mašinomis, gali lydėti mašiną pėsčiomis arba gali valdyti mašinas nuotolinio valdymo įtaisais.

5.17. **Veikiamas asmuo** – tai bet kuris asmuo, visiškai arba iš dalies esantis pavojingose zonoje.

Saugos integravimo principai

6. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad, visas operacijas atliekant ne tik gamintojo numatytomis sąlygomis, bet ir pagrįstai numanomai netinkamai jas naudojant, jos vykdytų savo funkcijas ir nekeltų pavojaus jas valdantiems, derinantiems ir prižiūrintiems asmenims. Naudojamų priemonių tikslas – siekti, kad būtų išvengta bet kokių nelaimingų atsitikimų pavojaus per visą numatytą mašinos naudojimo laiką, įskaitant mašinos transportavimo, surinkimo, išardymo, padarymo netinkamos ir pavertimo į atliekas etapus.

7. Gamintojas arba jo įgaliotas atstovas privalo:

7.1. parinkdamas tinkamiausius būdus, nurodyta eilės tvarka laikytis šių principų:

7.1.1. kiek įmanoma pašalinti arba sumažinti riziką (projektuoti ir gaminti iš esmės saugias mašinas);

7.1.2. imtis būtinų apsauginių priemonių dėl rizikos, kurios negalima pašalinti;

7.1.3. įspėti naudotojus apie riziką, liekančią dėl bet kokių pasirinktų apsauginių priemonių trūkumų, nurodyti, ar reikalingas koks nors specialus mokymas ir kokios asmeninės apsaugos priemonės reikalingos;

7.2. projektuodamas, gamindamas mašinas ir rengdamas jų instrukcijas, įžvelgti ne tik numatytą mašinų naudojimą, bet ir bet kokią pagrįstai numanomą jų netinkamą naudojimą. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad jų nebūtų galima naudoti gamintojo nenumatytais būdais, jei tai sukeltų riziką. Kur reikia, instrukcijose naudotojo dėmesys turi būti atkreiptas į būdus, kuriais (kaip parodė patirtis, jų pasitaiko) mašinos neturi būti naudojamos;

7.3. projektuojant ir gaminant mašinas atsižvelgti į tai, kokius naudotojo suvaržymus gali sukelti būtinosios arba numatomos naudoti asmeninės apsaugos priemonės;

7.4. mašinos privalo turėti visą būtiną specialią įrangą ir reikmenis, kurie leistų jas saugiai reguliuoti, prižiūrėti ir naudoti.

Medžiagos ir produktai

8. Medžiagos, naudojamos mašinoms gaminti, arba produktai, naudojami arba susidarantys naudojant mašinas, neturi kelti pavojaus veikiamų asmenų saugai arba sveikatai. Jei naudojami skysčiai, labai svarbu mašiną suprojektuoti ir pagaminti taip, kad dėl jų įpylimo, naudojimo, pildymo ar išpylimo nekiltų rizika.

Apšvietimas

9. Pagaminta mašina turi turėti integruotą apšvietimą, reikalingą atitinkamiems veiksmams, jei jo trūkumas gali sukelti riziką, esant įprastam aplinkos apšvietimo intensyvumui.

10. Mašina turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad dėl apšvietimo neatsirastų dirbti trukdančių šešėlių, nebūtų erzinančio akinimo ir ant judančių dalių nekiltų pavojingų stroboskopinių reiškinių.

11. Vidinės mašinos dalys, kurias reikia dažnai apžiūrėti ir reguliuoti, bei priežiūros zonos turi būti tinkamai apšviestos.

Perkėlimą palengvinanti mašinos konstrukcija

12. Mašinos ar visos jų sudedamosios dalys turi būti:

12.1. tokios, kad būtų įmanoma jas saugiai pakelti ir transportuoti;

12.2. supakuotos arba suprojektuotos taip, kad jas būtų galima saugiai ir nepažeidžiant sandėliuoti;

13. Transportuojant mašinas ir (arba) jų sudedamąsias dalis, kai tai atliekama pagal gamintojo instrukcijas, neturi būti galimybės mašinoms ir (arba) jų dalims staigiai pajudėti arba kilti pavojui dėl jų nestabilumo.

14. Kai dėl mašinų arba jų įvairių sudedamųjų dalių svorio, dydžio arba formos jų negalima gabenti rankomis, mašinos arba jų sudedamosios dalys privalo pasižymėti viena iš šių savybių:

14.1. turėti pritvirtintus įtaisus kėlimo mechanizmui;

14.2. būti suprojektuotos taip, kad būtų galima šiuos įtaisus pritvirtinti;

14.3. būti tokios formos, kad standartinis kėlimo mechanizmas būtų lengvai pritvirtinamas.

15. Jeigu mašina ar jos sudedamoji dalis yra keliama rankomis, ji turi:

15.1. būti lengvai pakeliama arba

15.2. turėti saugaus kėlimo ir nešimo įtaisus.

16. Įrankių ir (arba) mašinų dalimis, kurie, nors ir nesunkūs, tačiau gali būti pavojingi, kelti turi būti numatytos specialios kėlimo priemonės.

Ergonomika

17. Esant numatytais naudojimo sąlygoms, naudotojo patiriamas nepatogumas, nuovargis, fizinė ir psichologinė įtampa turi būti kiek įmanoma sumažinami, atsižvelgiant į ergonomikos principus, tokius kaip:

- 17.1. operatoriaus fizinių matmenų, jėgos ir išvermės įvairovės galimybė;
- 17.2. pakankamos erdvės operatoriaus kūno dalių judesiams užtikrinimas;
- 17.3. galimybė išvengti mašinos nustatomo darbo tempo;
- 17.4. galimybė išvengti stebėjimo, reikalaujančio ilgalaikio susikaupimo;
- 17.5. žmogaus ir mašinos sąsajos pritaikymas numatomoms operatorių savybėms.

ANTRASIS SKIRSNIS DARBO VIETOS

18. Darbo vieta turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad būtų išvengta bet kokios rizikos dėl išmetamųjų dujų ir (arba) deguonies trūkumo.

19. Jei mašina yra numatyta naudoti pavojingoje aplinkoje, keliančioje riziką naudotojo saugai ir sveikatai, arba jeigu pati mašina sukelia pavojingą aplinką, turi būti imtasi atitinkamų priemonių, užtikrinančių geras naudotojo darbo sąlygas ir apsaugą nuo bet kokių iš anksto numanomų pavojų.

20. Jei reikia, darbo vietoje turi būti sumontuojama atitinkama kabina, kuri yra suprojektuota, pagaminta ir (arba) įrengta taip, kad atitiktų anksčiau išdėstytus reikalavimus. Išėjimas turi būti toks, kad būtų galima greitai pasišalinti. Be to, kai taikytina, atsarginis išėjimas turi būti įrengtas kitoje pusėje nei įprastas išėjimas.

TREČIASIS SKIRSNIS SĖDYNĖ

21. Jei reikia ir kai tai leidžia darbo sąlygos, neatsiejamą mašinos dalį sudarančios darbo vietos turi būti suprojektuotos taip, kad jose būtų galima įmontuoti sėdynes.

22. Jei numatoma, kad naudotojas darbo metu sėdės, o valdymo vieta yra neatsiejama mašinos dalis, kartu su mašina turi būti pateikiama sėdynė.

23. Operatoriaus sėdynė turi sudaryti galimybę jam išlaikyti stabilią padėtį. Be to, sėdynę ir jos atstumą iki valdymo prietaisų turi būti galima pritaikyti naudotojui.

24. Jei mašinai būdinga vibracija, sėdynė turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad naudotojo patiriama vibracija būtų sumažinta iki žemiausio galimo lygio. Tvirtinamieji sėdynės elementai turi išlaikyti visas galimas apkrovas. Jei po operatoriaus kojomis nėra grindų, turi būti įrengta neslidžia medžiaga padengta pakoja.

KETVIRTASIS SKIRSNIS VALDYMO SISTEMOS

Valdymo sistemų sauga ir patikimumas

25. Valdymo sistemos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad neleistų atsirasti pavojingoms situacijoms ir kad:

- 25.1. galėtų atlaikyti numatytas darbinės apkrovas ir išorinį poveikį;
- 25.2. valdymo sistemos techninės ar programinės įrangos gedimas nesudarytų pavojingų situacijų;

- 25.3. valdymo sistemos logikos klaidos nesudarytų pavojingų situacijų;
- 25.4. pagrįstai numanomos žmogaus klaidos darbo metu nesudarytų pavojingų situacijų.
- 26. Ypatingą dėmesį reikia skirti tam, kad:
  - 26.1. mašinos netikėtai neįsijungtų;
  - 26.2. mašinos parametrai nekistų nevaldomai, jei šie pokyčiai gali sukelti pavojingas situacijas;
  - 26.3. mašiną būtų galima sustabdyti, jeigu stabdymo komanda jau buvo duota;
  - 26.4. jokia mašinų judančioji dalis ar joje laikomas ruošinys negalėtų nukristi arba būti išmestas;
  - 26.5. visas judančias dalis būtų galima stabdyti automatiškai arba rankiniu būdu;
  - 26.6. apsauginiai įtaisai išliktų visiškai veiksmingi arba duotų stabdymo komandą;
  - 26.7. su sauga susijusios valdymo dalys būtų taikomos nuosekliai visai surinktai mašinai ir (arba) iš dalies sukomplektuotai mašinai.
- 27. Esant belaidžiam valdymui, jei negaunamas teisingas valdymo signalas arba dingsta ryšys, turi būti stabdoma automatiškai.

Valdymo įtaisai

- 28. Valdymo įtaisai turi būti:
  - 28.1. aiškiai matomi ir atpažįstami, jei reikia, naudojant piktogramą;
  - 28.2. įrengti taip, kad būtų saugiai valdomi neabejojant ir negaištant laiko ir be dviprasmiškumo;
  - 28.3. suprojektuoti taip, kad valdymo įtaiso judesys atitiktų jo veikimą;
  - 28.4. išdėstyti už pavojaus zonos, išskyrus tam tikrus valdymo įtaisus, kurie turi būti toje zonoje, pvz., avarinio stabdymo ar mokomasis įtaisas;
  - 28.5. išdėstyti taip, kad juos naudojant nekiltų jokios papildomos rizikos;
  - 28.6. suprojektuoti arba apsaugoti taip, kad norimas, susijęs su pavojumi tikslas būtų pasiektas tik atlikus sąmoningą veiksmą;
  - 28.7. pagaminti taip, kad galėtų išlaikyti numanomas jėgas; ypatingas dėmesys turi būti skiriamas avarinio stabdymo įtaisams, kuriuos gali veikti ypač didelės jėgos.
- 29. Jei suprojektuoti ir pagaminti valdymo įtaisai skirti atlikti keliems skirtingiems veiksams, būtent, kur nėra vienareikšmio atitikmens, turimas atlikti veiksmas turi būti aiškiai parodytas ir, kai būtina, priklausomas nuo patvirtinimo.
- 30. Valdymo įtaisai turi būti įrengti taip, kad jų išdėstymas, eiga ir pasipriešinimas įjungimui, įvertinant ergonomikos principus, būtų suderinti su atliekamu veiksmu.
- 31. Mašinos turi turėti saugaus veikimo indikatorius. Būtina, kad operatorius juos įskaitytų iš valdymo vietos.
- 32. Iš kiekvienos valdymo vietos operatorius turi turėti galimybę įsitikinti, kad pavojingose zonose nėra žmonių, arba valdymo sistema turi būti suprojektuota ir sukonstruota taip, kad mašinos paleisti nebūtų galima tol, kol pavojingose zonoje yra žmonių.
- 33. Jei tokių galimybių nėra, prieš paleidžiant mašiną turi būti duodamas įspėjamasis garso ir (arba) vaizdinis signalas. Veikiamas asmuo privalo turėti laiko išeiti iš pavojingos zonos arba sukliudyti paleisti mašiną.
- 34. Jei būtina, turi būti numatytos priemonės, užtikrinančios, kad mašina būtų valdoma tik iš valdymo vietų, įrengtų vienoje ar daugiau iš anksto numatytų zonų ar vietų.
- 35. Jei yra daugiau nei viena valdymo vieta, valdymo sistema turi būti suprojektuota taip, kad, naudojant vieną iš jų, nebūtų įmanoma naudotis kitomis, išskyrus stabdymo valdymą ir avarinį stabdymą.
- 36. Jei mašina turi dvi ar daugiau darbo vietų, kiekvienoje vietoje turi būti visi būtini valdymo įtaisai, kad operatoriai vienas kitam nekliudytų ar nesudarytų pavojingų situacijų.

Paleidimas

37. Paleisti mašiną turi būti įmanoma tik sąmoningai įjungus tam skirtą valdymo įtaisą. To paties reikalaujama:

37.1. pakartotinai paleidžiant dėl kokios nors priežasties sustabdytą mašiną;

37.2. atliekant reikšmingus eksploatavimo sąlygų pakeitimus.

Tačiau pakartotinai paleisti mašiną arba pakeisti jos eksploatavimo sąlygas galima sąmoningai įjungus kitą, nei tam tikslui skirtą valdymo įtaisą, jei tai nesudarys pavojingos situacijos.

38. Paleisti, pakartotinai paleisti sustabdytą automatiniu režimu veikiančią mašiną ar pakeisti jos eksploatavimo sąlygas turi būti galima neįsikišant, jei dėl to nesudaroma pavojinga situacija.

39. Jeigu mašinos turi keletą paleidimo valdymo įtaisų ir operatoriai gali sukelti pavojų vienas kitam, turi būti įrengti papildomi įtaisai tokiai rizikai pašalinti. Jei sauga reikalauja, kad paleidimas ir (arba) stabdymas būtų atliekami tam tikra seka, turi būti įmontuoti įtaisai, užtikrinantys, kad šios operacijos būtų atliekamos teisinga tvarka.

PENKTASIS SKIRSNIS STABDYMAS

Normalus stabdymas

40. Mašina turi turėti valdymo įtaisą, kuris leistų ją saugiai ir visiškai sustabdyti.

41. Kiekvienoje darbo vietoje turi būti valdymo įtaisas, kuris, priklausomai nuo esamų pavojų, sustabdytų tam tikras arba visas mašinos funkcijas taip, kad mašina taptų saugi.

42. Mašinių stabdymo valdymas turi turėti pirmenybę prieš paleidimo valdymą.

43. Kai tik mašinos arba jų pavojingos funkcijos sustabdomos, turi būti nutrauktas energijos tiekimas susietoms pavaroms.

Darbinis stabdymas

44. Kai darbo metu reikia naudoti stabdį, kuris nenutraukia energijos tiekimo susietoms pavaroms, stabdymo sąlygos turi būti stebimos ir prižiūrimos.

Avarinis stabdymas

45. Mašinos turi turėti vieną arba kelis avarinio stabdymo įtaisus, padedančius išvengti esamo arba gresiančio pavojaus. Išimtytys taikomos:

45.1. mašinoms, kuriose avarinio stabdymo įtaisas nesumažintų rizikos, nes jis arba nesutrumpintų mašinos stabdymo trukmės, arba neleistų imtis specialių priemonių rizikai šalinti;

45.2. nešiojamosioms rankinėms ir rankomis valdomoms mašinoms.

46. Avarinis stabdymo įtaisas turi:

46.1. turėti aiškiai atpažįstamus, matomus ir greitai pasiekiamus valdymo įtaisus;

46.2. kiek įmanoma greičiau sustabdyti pavojingą procesą, nesukeldamas jokios papildomos rizikos;

46.3. paleisti tam tikras apsaugo judėjimo funkcijas arba sudaryti galimybę jas paleisti.

47. avarinis stabdymo valdymo įtaisas, nustojęs aktyviai veikti po stabdymo komandos, turi išlaikyti šią komandą tol, kol bus išjungiamas tam tikru veiksmu; neturi būti įmanoma įjungti

šio įtaiso, nesukeliant stabdymo; turi būti įmanoma išjungti įtaisą tik atitinkamu veiksmu, o įtaiso išjungimas neturi paleisti mašinos, bet tik turi sudaryti sąlygas vėl ją paleisti.

48. Avarinio stabdymo funkcija privalo būti prieinama ir veikianti visą laiką, nepriklausomai nuo darbo režimo.

49. Avarinio stabdymo įtaisai turi papildyti kitas apsaugos priemones, o ne jas pakeisti.

Mašinų agregatas

50. Jei mašinos ar jų dalys suprojektuotos veikti kartu, jos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad stabdymo įtaisai, įskaitant avarinio stabdymo įtaisą, sustabdytų ne tik pačias mašinas, bet ir visus susijusius įrenginius, kurių tolesnis veikimas gali būti pavojingas.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS VALDYMO AR DARBO REŽIMO PARINKIMAS

51. Parinktasis valdymo ar darbo režimas privalo turėti pirmenybę, palyginti su visais kitais valdymo ar darbo režimais, išskyrus avarinį stabdymą.

52. Jeigu mašinos suprojektuotos ir pagamintos taip, kad gali veikti ne vienu, o keliais valdymo ar darbo režimais, kuriems reikia skirtingų apsaugos priemonių ir (arba) darbo procedūrų, jos turi turėti darbo režimo selektorių, kuris gali būti fiksuojamas kiekvienoje iš tų pozicijų. Kiekviena selektoriaus pozicija privalo būti aiškiai suprantama ir turi atitikti vienintelį valdymo ar darbo režimą. Selektorius gali būti pakeistas kitu atrankiniu būdu, kuris ribotų tam tikrų operatorių kategorijų naudojimąsi tam tikromis mašinų funkcijomis.

53. Jeigu atlikdamos tam tikras operacijas mašinos turi veikti su patrauktais ar nuimtais apsaugais ir (arba) išjungtais apsauginiais įtaisais, valdymo ar darbo režimo selektorius tuo pačiu metu turi:

53.1. išjungti visus kitus valdymo ar darbo režimus;

53.2. pavojingas funkcijas leisti atlikti tikrai valdymo įtaisais, kuriems būtinas nepertraukiamas veikimas;

53.3. leisti atlikti pavojingas funkcijas tik sumažinus rizikos sąlygas, kol užkertamas kelias pavojams dėl susijusių sekų veikimo;

53.4. neleisti atlikti pavojingų funkcijų tyčia arba netyčia paveikus mašinos jutiklius;

53.5. jei šio priedo 53.1–53.4 papunkčiuose nurodytų sąlygų negalima išpildyti vienu metu, aktyvuoti kitas apsaugines priemones, suprojektuotas ir pagamintas tam, kad užtikrintų saugią darbo zoną. Be to, operatorius turi galėti valdyti dalis, su kuriomis dirba, iš reguliavimo vietos.

SEPTINTASIS SKIRSNIS ENERGIJOS TIEKIMO GEDIMAS

54. Energijos tiekimo mašinoms pertrūkis, įjungimas po pertrūkio ar kitokio pobūdžio svyravimai negali sukelti pavojingų situacijų.

55. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas šiems klausimams:

55.1. mašinos neturi pradėti veikti netikėtai;

55.2. mašinų parametrai neturi keistis nekontroliuojamai, jei šis pakeitimas gali sukelti pavojingą situaciją;

55.3. neturi būti trukdoma mašiną sustabdyti, jeigu komanda jau duota;

55.4. jokia mašinų judanti dalis ar apdirbamasis ruošinys negali nukristi arba būti išmestas;

55.5. nebūtų trukdoma automatiškai arba rankiniu būdu stabdyti judančių dalių, kad ir kokios jos būtų;

55.6. apsauginiai įtaisai turi išlikti visiškai veiksmingi arba duotų stabdymo komandą.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS APSAUGA NUO MECHANINIŲ PAVOJŲ

Stabilumo netekimo rizika

56. Mašinos ir jų sudedamosios dalys bei detalės turi būti pakankamai stabilios, kad nenuvirstų, nenukristų ar nevaldomai nejudėtų, kol mašinos transportuojamos, surenkamos, išardomos ir atliekami bet kokie kiti susiję veiksmai.

57. Jei pačios mašinos ar jai skirtos įrangos forma nėra pakankamai stabili, turi būti įmontuotos atitinkamos įtvirtinimo priemonės ir apie jas nurodoma instrukcijose.

Lūžimo rizika dirbant

58. Įvairios mašinų dalys ir jų sujungimai turi išlaikyti naudojimo metu juos veikiančią apkrovą. Naudojamų medžiagų ilgaamžiškumas turi atitikti gamintojo arba jo įgalioto atstovo numatytą darbo aplinkos pobūdį, ypač dėl nuovargio, senėjimo, korozijos ir dilimo reiškinių.

59. Instrukcijose turi būti nurodytas su sauga susijusių patikrų ir priežiūros tipas bei dažnumas. Jei reikia, jose turi būti nurodytos linkusios susidėvėti dalys ir jų keitimo kriterijai.

60. Jei, nepaisant naudotų priemonių, sulūžimo ar suirimo rizika išlieka, šios dalys turi būti įmontuotos, išdėstytos ir (arba) apsaugotos taip, kad jų nuolaužos būtų sulaikomos, išvengiant pavojingų situacijų.

61. Ir kieti, ir lankstūs skysčių tiekimo vamzdžiai, ypač tie, kuriuos veikia aukštas slėgis, turi išlaikyti numatomas vidines bei išorines įtampas ir turi būti gerai pritvirtinti ir (arba) apsaugoti, kad būtų užtikrinta, jog jiems trūkus nekils rizika.

62. Kai apdirbamoji medžiaga į įrankį tiekama automatiškai, siekiant išvengti rizikos žmonėms, turi būti laikomasi šių sąlygų:

62.1. kai ruošinys liečiasi su įrankiu, šis turi būti pasiekęs savo įprastą darbinę būklę;

62.2. kai įrankis pradeda veikti ir (arba) sustoja (pagal komandą ar atsitiktinai), ruošinio padavimas ir įrankio judėjimas turi būti suderinti.

Rizika dėl krintančių ar išmetamų daiktų

63. Turi būti imamas atsargos priemonių, kad būtų išvengta rizikos dėl krintančių ar išmestų daiktų.

Rizikos dėl paviršių, briaunų ir kampų

64. Kiek leidžia paskirtis, mašinų pasiekiamos dalys privalo būti be aštrių briaunų, aštrių kampų ir šiurkščių, galinčių sužeisti paviršių.

Rizika, susijusi su kombinuotomis mašinomis

65. Mašinos, kurioms numatyta atlikti keletą skirtingų operacijų, kai tarp operacijų ruošiniai perkeliama rankomis (kombinuotos mašinos), turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad kiekvieną elementą būtų galima naudoti atskirai, be kitų elementų, sukeliančių riziką veikiamiems asmenims. Šiam tikslui turi būti galima atskirai paleisti ir sustabdyti kiekvieną neapsaugotą elementą.

Rizika, susijusi su darbo sąlygų pokyčiais

66. Jei mašinos atlieka operacijas skirtingomis naudojimo sąlygomis, jos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad tokios sąlygos būtų parenkamos ir pritaikomos saugiai ir patikimai.

Rizika, susijusi su judančiomis dalimis

67. Mašinų judančios dalys privalo būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų išvengta rizikos susilietus, dėl kurios galimi nelaimingi atsitikimai, arba, jei rizika išlieka, jos privalo turėti apsaugus arba apsauginius įtaisus.

68. Turi būti imtasi visų reikiamų priemonių, neleidžiančių darbe dalyvaujančioms judančioms dalims atsitiktinai užsikirsti. Tais atvejais, kai, nepaisant naudojamų atsargumo priemonių, jos gali užsikirsti, jei įmanoma, privalo būti įtaisyti specialūs apsauginiai įtaisai ar įrankiai, leidžiantys saugiai atblokuoti įrenginį.

69. Instrukcijoje ir, kur įmanoma, ant pačių mašinų turi būti nurodyti šie specialūs apsauginiai įtaisai ir paaiškinta, kaip jie turi būti naudojami.

Apsaugos nuo judančių dalių keliamos rizikos parinkimas

70. Apsaugai ar apsauginiai įtaisai, suprojektuoti apsaugoti asmenis nuo judančių dalių keliamos rizikos, turi būti parenkami atsižvelgiant į rizikos tipą.

Judančios pavaros dalys

71. Apsaugai, suprojektuoti apsaugoti asmenims nuo pavojų, kuriuos sukelia judančios pavaros dalys, turi būti:

71.1. nejudantys, kaip nurodyta šio priedo 77–79 punktuose, arba

71.2. blokuojantys judantys, kaip nurodyta šio priedo 80–83 punktuose.

72. Turėtų būti naudojami blokuojantys judantys apsaugai, jeigu numatoma juos dažnai nuimti.

Judančios dalys, susijusios su darbo procesu

73. Apsaugai ar apsauginiai įtaisai, suprojektuoti apsaugoti žmonėms nuo pavojų, kuriuos sukelia judančios dalys, tiesiogiai susiję su darbo procesu, turi būti:

73.1. nejudantys apsaugai, kaip nurodyta šio priedo 77–79 punktuose, arba

73.2. blokavimo judantys apsaugai, kaip nurodyta šio priedo 80–83 punktuose, arba

73.3. apsauginiai įtaisai, kaip nurodyta šio priedo 85 ir 86 punktuose, arba

73.4. nurodytų apsaugos priemonių derinys.

74. Jei tam tikrų tiesiogiai darbo procese dalyvaujančių judančių dalių, atliekančių operatoriaus koreguojamąsias operacijas, proceso metu negalima padaryti visiškai nepasiekiamų, tai jos privalo turėti:

74.1. nejudančius arba blokavimo judančius apsaugus, neleidžiančius prieiti prie tų dalių, kurios darbe nenaudojamos, ir

74.2. reguliuojamuosius apsaugus, nurodytus šio priedo 84 punkte, ribojančius prieigą prie tų judančių dalių sekcijų, kuriose priėjimas yra būtinas.

Rizikos dėl nevaldomų judesių

75. Kai mašinos dalis yra sustabdyta, kiekvienas pasislinkimas iš sustojimo vietos dėl bet kokių priežasčių, išskyrus veiksmus valdymo įtaisais, turi būti neleidžiamas arba šis judėjimas neturi kelti pavojaus.

DEVINTASIS SKIRSNIS PRIVALOMOSIOS APSAUGŲ IR APSAUGINIŲ ĮTAISŲ SAVYBĖS

Bendrieji reikalavimai

76. Apsaugai ir apsauginiai įtaisai turi:
- 76.1. būti tvirtos konstrukcijos;
  - 76.2. būti patikimai įtvirtinti vietoje;
  - 76.3. nekelti jokio papildomo pavojaus;
  - 76.4. nebūti lengvai išvengiami arba padaromi nenaudojami;
  - 76.5. būti išdėstyti tinkamu atstumu nuo pavojingos zonos;
  - 76.6. kuo mažiau trukdyti stebėti gamybos procesus;
  - 76.7. leisti atlikti pagrindinius darbus montavimo ir (arba) įrankių keitimo bei priežiūros tikslais apribojus prieigą tik į tą vietą, kurioje turi būti atliekami darbai, jei įmanoma, nepašalinus apsaugo arba neišjungus apsauginio įtaiso;
  - 76.8. kur įmanoma, apsaugai turi saugoti nuo medžiagų ar daiktų kritimo arba išmetimo bei mašinos išmetamų teršalų.

Specialieji apsaugų reikalavimai

Nejudantys apsaugai

77. Nejudančių apsaugų tvirtinimo sistema turi būti tokia, kad juos būtų galima atidaryti ar nuimti tik naudojant įrankius.
78. Kai apsaugai nuimami, jų tvirtinimo sistema turi likti pritvirtinta prie apsaugų ar mašinos.
79. Ten, kur galima, turi būti neįmanoma palikti apsaugų jiems skirtoje vietoje be tvirtinimų.

Blokuojantys judantys apsaugai

80. Blokuojantys judantys apsaugai:
- 80.1. kai jie atidaryti, jei tik įmanoma, turi likti pritvirtinti prie mašinų;
  - 80.2. turi būti suprojektuoti ir pagaminti taip, kad juos būtų galima reguliuoti tik sąmoningu veiksmu.
81. Blokuojantys judantys apsaugai turi būti sujungti su blokuojančiu įtaisu, kuris:
- 81.1. neleidžia paleisti pavojingų mašinos funkcijų tol, kol apsaugas neuždarytas;
  - 81.2. duoda stabdymo komandą, kai jie yra neuždaryti.
82. Kai operatoriui įmanoma pasiekti pavojingą zoną iki tol, kol pašalinama pavojingų mašinos funkcijų keliama rizika, judantys apsaugai turi būti sujungti su blokuojamaisiais įtaisais ir papildomai su apsaugo užraktu, kuris:
- 82.1. neleidžia paleisti pavojingų mašinos funkcijų tol, kol apsaugas neuždarytas ir neužrakintas, ir
  - 82.2. uždarytą bei užrakintą apsaugą laiko tol, kol pavojingos mašinos funkcijos nebekelia sužeidimo rizikos.

83. Blokuojantys judantys apsaugai turi būti suprojektuoti taip, kad, jei jų nebūtų arba sugestų bent viena jų sudedamoji dalis, pavojingos mašinos funkcijos nebūtų paleistos arba būtų stabdomos.

Priėjimą ribojantys reguliuojamieji apsaugai

84. Reguluojamieji apsaugai, ribojantys priėjimą prie darbui būtinų judančių dalių, turi būti:

- 84.1. reguliuojami rankomis arba automatiškai, atsižvelgiant į darbo pobūdį, ir
- 84.2. lengvai reguliuojami be įrankių.

Specialūs apsauginiams įtaisams keliami reikalavimai

85. Apsauginiai įtaisai turi būti suprojektuoti ir įmontuoti į valdymo sistemą taip, kad:

- 85.1. judančios dalys negalėtų pradėti veikti tol, kol jas gali pasiekti operatorius;
- 85.2. kiti asmenys negalėtų pasiekti judančių dalių, kol jos juda, ir
- 85.3. jei jų nebūtų arba sugestų bent viena sudedamoji dalis, judančios mašinos dalys nebūtų paleistos arba būtų stabdomos.

86. Apsauginiai įtaisai privalo būti tokie, kad juos sureguliuoti būtų galima tik sąmoningu veiksmu.

DEŠIMTASIS SKIRSNIS RIZIKOS DĖL KITŲ PAVOJŲ

Elektros energijos tiekimas

87. Jei mašinos vartoja elektros energiją, jos turi būti suprojektuotos, pagamintos ir sukomplektuotos taip, kad būtų išvengta visų su elektra susijusių pavojų. Mašinoms taikomi Elektrotechnikos gaminių saugos techniniame reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2016 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 4-314 „Dėl Elektrotechnikos gaminių saugos techninio reglamento patvirtinimo“, nustatyti saugos tikslai, tačiau su mašinų atitikties vertinimu bei pateikimu į rinką ir (arba) pradėjimu naudoti susijusius įpareigojimus dėl elektros keliamo pavojaus reglamentuoja tik šio Reglamento nuostatos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

Statinis elektros krūvis

88. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų išvengta potencialiai pavojingo statinio elektros krūvio arba būtų apribotas jo atsiradimas ir (arba) jos turėtų išelektravimo sistemą.

Ne elektros energijos tiekimo sistema

89. Jei mašinos vartoja ne elektrą, o kitokią energijos šaltinį, jos tiekimo sistema turi būti suprojektuota, pagaminta ir sukomplektuota taip, kad būtų išvengta visų galimų pavojų, susijusių su tokios energijos šaltinių vartojimu.

Montavimo klaidos

90. Montavimo arba permontavimo klaidos, kurios gali būti rizikos šaltinis, turi būti pašalinamos arba projektuojant ir gaminant tokias dalis, arba pateikiant informaciją ant pačių dalių

ir (arba) jų korpusų. Tokia pat informacija turi būti pateikta ant judančių dalių ir (arba) korpusų, kai siekiant išvengti rizikos būtina žinoti jų judėjimo kryptį. Jei reikia, papildoma informacija turi būti pateikta instrukcijose. Tokie galimos rizikos šaltiniai kaip klaidingos jungtys turi būti pašalinti projektuojant, o jei šio reikalavimo negalima įvykdyti – pateikiant apie tai informaciją ant dalių, kurios yra sujungiamos, ir, jei reikia, ant sujungimo priemonių.

Ekstremalios temperatūros

91. Turi būti imamasi visų priemonių pašalinti bet kokią sužalojimo riziką, atsirandančią dėl sąlyčio su mašinos dalimis ar medžiagomis, kurių temperatūra labai aukšta arba labai žema, arba dėl šių dalių artumo. Būtinų priemonių taip pat reikia imtis, kad būtų išvengta ar apsaugota nuo labai karštų ir labai šaltų medžiagų išmetimo.

Gaisras

92. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų išvengta gaisro arba perkaitimo rizikos, kurią gali kelti pačios mašinos arba jų gaminamos ar naudojamos dujos, skysčiai, dulkės, garai arba kitos medžiagos.

Sprogimas

93. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų išvengta bet kokios mašinų arba jų gaminamų ar naudojamų dujų, skysčių, dulkių, garų ar kitų medžiagų sprogimo rizikos.

94. Kai numatoma, kad mašinos gali būti naudojamos potencialiai sprogioje aplinkoje, jos turi atitikti Įrangos ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogioje aplinkoje, techninio reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos ūkio ministro 1999 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 432 „Dėl Įrangos ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogioje aplinkoje, techninio reglamento tvirtinimo“, nuostatas.

Triukšmas

95. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad iki žemiausio lygio būtų sumažinta rizika, kylanti dėl ore skleidžiamo triukšmo, atsižvelgiant į technikos pažangą ir galimybę naudoti triukšmą mažinančias priemones, ypač triukšmo šaltinyje.

Triukšmo skleidimo lygis gali būti įvertinamas remiantis panašių mašinų palyginamaisiais triukšmo skleidimo duomenimis.

Vibracija

96. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad iki žemiausio lygio būtų sumažinta rizika, kylanti dėl mašinų keliamos vibracijos, atsižvelgiant į technikos pažangą ir galimybę naudoti vibraciją mažinančias priemones, ypač vibracijos šaltinyje.

97. Vibracijos skleidimo lygis gali būti įvertinamas remiantis panašių mašinų palyginamaisiais vibracijos skleidimo duomenimis.

Spinduliuotė

98. Nepageidaujama mašinų skleidžiama spinduliuotė turi būti pašalinta arba sumažinta iki tokio lygio, kuris neturi neigiamo poveikio žmonėms.

99. Bet kokia funkcinė jonizuojančioji spinduliuotė turi būti sumažinta iki žemiausio lygio, kurio užtenka tinkamam mašinos darbui ją reguliuojant, valdant ir valant. Jei yra rizika, turi būti imamasi visų būtinų apsaugos priemonių.

100. Bet kokia funkcinė nejonizuojančioji spinduliuotė reguliavimo, valdymo ir valymo metu turi būti sumažinta iki žmonėms nepavojingo lygio.

Išorinė spinduliuotė

101. Mašinos privalo būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad išorinė spinduliuotė nekliudytų jų darbui.

Lazerio skleidžiama spinduliuotė

102. Naudojant lazerinę įrangą, reikia atsižvelgti į šias rekomendacijas:

102.1. lazerinė mašinų įranga turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad būtų išvengta bet kokios netikėtos spinduliuotės;

102.2. lazerinė mašinų įranga turi būti apsaugota taip, kad tiesioginė, atspindėtoji ar išsklaidytoji ir antrinė spinduliuotė nekeltų pavojaus sveikatai;

102.3. optinis įtaisas, skirtas lazerinei mašinų įrangai stebėti ar reguliuoti, turi būti toks, kad lazerio spinduliuotė nekeltų pavojaus sveikatai.

Pavojingų medžiagų sklaida

103. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų išvengta rizikos, jog mašinos gaminamos pavojingos medžiagos gali būti įkvėptos, prarytos, patekti ant odos, į akis ir ant gleivinės bei prasiskverbti pro odą.

104. Kai tokio pavojaus negalima pašalinti, mašinos turi būti sukomplektuotos taip, kad pavojingas medžiagas būtų galima surinkti, pašalinti, nusodinti purškiant vandenį, filtruoti ar apdoroti kitu tokiu pat veiksmingu būdu.

105. Kai mašinai veikiant įprastu režimu procesas nėra visiškai uždaras, surenkamieji ir (arba) šalinamieji įtaisai turi būti išdėstyti taip, kad būtų naudingiausi.

Įtraukimo į mašiną rizika

106. Mašinos turi būti suprojektuotos, pagamintos ir sumontuotos su priemonėmis, trukdančiomis įtraukti į ją žmogų, arba, jeigu tokios priemonės negalimos, turi turėti pagalbos iškvietimo priemones.

Slydimo, užkliuvimo ir griuvimo rizika

107. Mašinų dalys, kuriomis žmonės vaikšto arba ant jų stovi, turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų išvengta slydimo, užkliuvimo ar griuvimo ant dalių arba nuo jų.

108. Jei reikia, šiose dalyse turi būti įmontuotos rankenos, kurios pritvirtinamos atsižvelgiant į naudotoją ir suteikia jam galimybę išlaikyti pusiausvyrą.

Žaibas

109. Mašinos, kurioms dirbant reikia apsaugos nuo žaibo, privalo turėti įžeminimo sistemą.

VIENUOLIKTASIS SKIRSNIS PRIEŽIŪRA

Mašinų priežiūra

110. Reguliavimo ir priežiūros vietos turi būti įrengtos nepavojingose zonose. Turi būti numatyta galimybė atlikti reguliavimo, priežiūros, taisymo, valymo ir aptarnavimo darbus, kol mašinos nedirba.

111. Jei dėl techninių priežasčių viena ar daugiau pirmiau minėtų sąlygų negali būti patenkintos, turi būti imamasi priemonių užtikrinti, kad šias operacijas būtų galima atlikti saugiai (šio priedo 51–53 punktai).

112. Automatinėse, o prireikus – ir kitokiose mašinose, turi būti numatyta galimybė prijungti gedimų diagnostikos įrangą.

113. Sudedamosios automatinės mašinos dalys, kurias reikia dažnai keisti, turi būti lengvai ir saugiai nuimamos bei pakeičiamos. Prieiga prie šių sudedamųjų dalių turi būti toks, kad šias operacijas būtų galima atlikti naudojant būtinas technines priemones pagal nurodytą darbo metodą.

Prieiga prie darbo ir aptarnavimo vietų

114. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų galima saugiai patekti į tas vietas, į kurias reikia įeiti eksploatuojant, reguliuojant ir prižiūrint mašiną.

Energijos šaltinio izoliavimas

115. Visos mašinos turi turėti priemones, skirtas joms izoliuoti nuo visų energijos šaltinių. Tokie izoliatoriai turi būti lengvai atpažįstami. Turi būti galimybė juos užblokuoti, jei pakartotinis energijos jungimas gali būti pavojingas žmonėms. Turi būti galimybė izoliatorių užblokuoti toje vietoje, kurios operatorius iš savo darbo vietos negali patikrinti, kad įsitikintų, ar energija vis dar atjungta.

116. Jeigu mašinai elektros energija tiekama per kištukinę jungtį, užtenka šį kištuką ištraukti, su sąlyga, kad operatorius iš kiekvienos vietos, į kurią gali patekti, galėtų įsitikinti, jog kištukas yra ištrauktas.

117. Energiją atjungus, turi būti galimybė visą likusią ar sukauptą mašinų grandinėse energiją išsklaidyti, nekeliant pavojaus žmonėms.

118. Kaip šio priedo 115–117 punktuose nustatytų reikalavimų išimtis, tam tikros elektros grandinės gali likti sujungtos su jų energijos šaltiniais, kad, pvz., laikytų dalis, saugotų informaciją, apšviestų mašinos vidų ir kt. Šiuo atveju turi būti imtasi visų reikiamų priemonių, užtikrinančių operatoriaus saugumą.

Operatoriaus įsikišimas

119. Mašinos turi būti suprojektuotos, pagamintos ir sukomplektuotos taip, kad operatoriui reikėtų kuo mažiau kištis į mašinos darbą. Jei operatoriaus įsikišimas neišvengiamas, tokia operacija turi būti nesudėtinga ir saugi.

Vidinių dalių valymas

120. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad iš išorės būtų galima išvalyti vidines jų dalis, kuriose buvo pavojingos medžiagos arba preparatai; iš išorės taip pat turi būti įmanoma mašiną atblokuoti. Jeigu būtina liesti vidines mašinų dalis, jos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad valyti jas būtų galima saugiai.

DVYLIKTAJIS SKIRSNIS INFORMACIJA

Informacija ir įspėjimai ant mašinų

121. Įprastai informacija ir įspėjimai ant mašinų pateikiami lengvai suprantamais simboliais ar piktogramomis. Visa rašytinė ar žodinė informacija bei įspėjimai mašinų, kurios pateikiamos į rinką ir (arba) pradedamos naudoti Lietuvoje, turi būti pateikiami lietuvių kalba, o pateikiant į rinką ir (arba) pradedant naudoti kitoje Europos Bendrijos šalyje – oficialia šios šalies kalba ar paprašius kartu gali būti pateikiami ir bet kuria kita operatoriams suprantama (-omis) oficialia (-iomis) Europos Bendrijos kalba (-omis).

Informacija ir informaciniai įtaisai

122. Mašinoms valdyti reikalinga, informacija turi būti nedviprasmiška ir lengvai suprantama. Jos neturi būti pernelyg daug, kad operatorius nebūtų perkraunamas.

123. Vaizduoklio elementai ar kitos interaktyvios operatoriaus ir mašinos komunikacijos priemonės turi būti lengvai suprantamos ir nesudėtingos naudoti.

Įspėjamieji įtaisai

124. Jei dėl galimo nestebimų mašinų gedimo gali kilti pavojus žmonių sveikatai ir saugai, mašinose turi būti įtaisyti tinkami įspėjamieji šviesos arba garso signalai.

125. Mašinų įspėjamieji įtaisai turi būti nedviprasmiški ir lengvai suvokiami. Operatorius turi turėti galimybę bet kada patikrinti, kaip tokie įspėjamieji įtaisai veikia. Turi būti laikomasi Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 1999 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 95 „Dėl Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatų“, ir kitų spalvas ir saugos signalus nustatančių teisės aktų reikalavimų.

Įspėjimas apie liekamąją riziką

126. Jei, nepaisant būdingų saugios konstrukcijos priemonių bei panaudojus apsaugines ir papildomas apsaugos priemones, rizika lieka, turi būti numatyti būtini įspėjimai, įskaitant įspėjamuosius įtaisus.

Mašinų ženklavimas

127. Visos mašinos turi būti matomai, įskaitomai ir neišdildomai pažymėtos, nurodant:

127.1. gamintojo, o jei reikia – ir jo įgalioto atstovo, pavadinimą ir adresą;

127.2. mašinos pavadinimą;

127.3. ženklą CE (šio Reglamento 3 priedas);

127.4. serijos ar tipo žymenį;

127.5. jeigu yra, serijos numerį;

127.6. pagaminimo metus, t. y. gamybos proceso užbaigimo metus.

128. Žymint ženklą CE, draudžiama mašiną žymėti ankstesne ar vėlesne data.

129. Mašinos, suprojektuotos ir pagamintos naudoti potencialiai sprogioje aplinkoje, turi būti atitinkamai pažymėtos.

130. Ant mašinų turi būti pateikta visa jų tipo ir saugaus naudojimo informacija. Šiai informacijai taikomi šio priedo 121 punkto reikalavimai.

131. Jei naudojamos mašinos dalis turi būti kilnojama iš vienos vietos į kitą pasitelkus kėlimo įrangą, tos dalies masė turi būti pažymėta įskaitomai, neištrinamai ir nedviprasmiškai.

Instrukcijos

132. Prie kiekvienos pateikiamos į rinką ir (arba) pradedamos naudoti mašinos turi būti pridėamos instrukcijos, parengtos Lietuvos Respublikos valstybine kalba, jei gaminys pateikiamas Lietuvos Respublikos rinkai, arba kitos Europos Sąjungos valstybės narės, kurios rinkai pateikiamas gaminys, nustatyta kalba ar kalbomis.

133. Prie mašinos pridėta instrukcija turi būti arba originali instrukcija, arba išversta originali instrukcija. Prie išverstos instrukcijos turi būti pridėta ir originali. Išimties tvarka priežiūros instrukcijos, skirtos naudoti specializuotam personalui, įpareigotam gamintojo ar jo įgalioto atstovo, gali būti parengtos tikrai viena iš suprantamų šiam personalui Europos Bendrijos kalbų.

Bendrieji instrukcijų rengimo principai

134. Instrukcijos turi būti parengtos vadovaujantis šiais principais:

134.1. Instrukcijos turi būti parengtos viena ar daugiau oficialių Europos Bendrijos kalbų. Žodžiai „Originali instrukcija“ turi būti užrašyti ant kalbinio teksto varianto (-ų), kuri (-uos) patvirtina gamintojas ar jo įgaliotas atstovas.

134.2. Kai originalios instrukcijos nėra lietuvių kalba, gamintojas arba jo įgaliotas Europos Bendrijoje įsisteigęs atstovas, arba asmuo, tiekiantis šią mašiną į Lietuvos Respubliką, turi parengti vertimą į lietuvių kalbą. Vertime turi būti parašyta: „Originalios instrukcijos vertimas“.

134.3. Instrukcijoje turi būti pateikta informacija ne tik apie numatytą mašinos naudojimą, bet ir apie bet kokius iš anksto pagrįstai numanomus jos netinkamo naudojimo atvejus.

134.4. Jei numatoma, kad mašinas gali naudoti ir neprofesionalūs operatoriai, naudojimo instrukcijos formuluojamos ir išdėstomos atsižvelgiant į bendro išsilavinimo ir sumanumo lygį, kurio gali būti tikimasi iš tokių operatorių.

Instrukcijų turinys

135. Kiekvienoje instrukcijoje turi būti, jei reikia, bent jau ši informacija:

135.1. gamintojo ir jo įgalioto atstovo pavadinimas ir visas adresas;

135.2. mašinos pavadinimas, nurodytas ant pačios mašinos, išskyrus serijos numerį (šio priedo 127–131 punktai);

135.3. EB atitikties deklaracija arba EB atitikties deklaracijos turinį išdėstantis dokumentas, nurodantis mašinos duomenis, nebūtinai įtraukiant serijos numerį ir parašą;

135.4. bendras mašinos apibūdinimas;

135.5. brėžiniai, diagramos, apibūdinimai ir paaiškinimai, būtini mašiną naudojant, prižiūrint, taisant ir tikrinant, ar mašina tinkamai veikia;

135.6. darbo vietos (-ų), kurią (-ias) galėtų užimti operatoriai, apibūdinimas;

135.7. numatytos mašinos naudojimo sąlygos;

135.8. įspėjimai dėl būdų, kurių, kaip parodė patirtis, gali pasitaikyti ir kuriais mašinos neturi būti naudojamos;

135.9. surinkimo, montavimo ir sujungimo nurodymai, įskaitant brėžinius, diagramas ir prijungimo būdus, bei nurodyta važiuoklė ar įranga, ant kurios turi būti montuojamos mašinos;

135.10. nurodymai, kaip montuoti ir surinkti, kad būtų sumažintas triukšmas ir vibracija;

135.11. nurodymai, kaip pradėti naudoti ir dirbti su mašina ir, jei reikia, operatorių mokymo instrukcijos;

135.12. informacija apie liekamąją riziką, kuri lieka nepaisant būdingų saugios konstrukcijos priemonių bei panaudojus apsaugines ir papildomas apsaugos priemones;

135.13. nurodymai dėl apsaugos priemonių, kurių turi imtis naudotojas, įskaitant, jei reikia, numatytas asmenines apsaugos priemones;

135.14. pagrindinės įrankių, kurie gali būti pritaikyti mašinai, charakteristikos;

135.15. sąlygos, kurioms esant mašina atitinka stabilumui keliamus reikalavimus naudojimo, gabenimo, surinkimo, išmontavimo, nenaudojimo, išbandymo ar iš anksto numatyto gedimo metu;

135.16. nurodymai, leidžiantys užtikrinti saugias gabenimo, kėlimo ir saugojimo operacijas, nurodant mašinos ir įvairių jos dalių svorius, jei jos dažnai gabenamos atskirai;

135.17. kaip valdyti mašiną įvykus nelaimingam atsitikimui ar jai sugedus; esant užsikirtimo galimybei, naudotinas valdymo būdas, leidžiantis saugiai sutaisyti užsikirtusią įrangą;

135.18. apibūdinamos reguliavimo ir priežiūros operacijos, kurias turi atlikti naudotojas, taip pat prevencinės priežiūros priemonės, kurių reikia laikytis;

135.19. nurodymai, leidžiantys saugiai reguliuoti ir prižiūrėti mašiną, įskaitant apsaugos priemones, kurių reikia laikytis atliekant šiuos darbus;

135.20. naudotinių atsarginių dalių specifikacija, jei jos turi poveikį operatoriaus sveikatai ir saugai;

135.21. ši informacija apie ore skleidžiamą triukšmą:

135.21.1. A svertinis sklaidos garso slėgio lygis darbo vietose, kuriose jis viršija 70 dB (A); jeigu šis lygis neviršija 70 dB (A), turi būti nurodyta;

135.21.2. didžiausias momentinis C svertinis garso slėgio lygis darbo vietose, kuriose jis viršija 63 Pa (130 dB, kai sąlyginis garso slėgio slenkstis 20 μ Pa);

135.21.3. mašinos skleidžiamas A svertinis garso galios lygis, kai A svertinis sklaidos garso slėgio lygis darbo vietoje viršija 85 dB (A);

135.21.4. nurodyti dydžiai turi būti gauti faktiškai matuojant šias mašinas arba nustatyti pagal techniškai identišku mašinų, kurios yra gaminamų mašinų pavyzdžiai, triukšmo matavimus;

135.21.5. jeigu mašinos labai didelės, vietoje A svertinio garso galios lygio galima nurodyti A-svertinį garso slėgio lygį, esantį konkrečiose vietose aplink mašinas;

135.21.6. tais atvejais, kai nėra taikomi darnieji standartai, garso lygiai turi būti matuojami šioms mašinoms tinkamiausiu būdu. Nurodant garso skleidimo dydžius, turi būti išvardyta visa šių dydžių neapibrėžtis. Turi būti nurodyti matavimo būdai ir tai, kokiomis sąlygomis mašinos dirbo matuojant;

135.21.7. kai darbo vieta (-os) yra nenustatyta (-os) arba negali būti nustatyta (-os), A svertiniai garso slėgio lygiai turi būti matuojami 1 metro atstumu nuo mašinų paviršiaus ir 1,6 metro aukštyje nuo grindų arba priėjimo platformos. Turi būti nurodyta vieta, kur garso slėgis yra didžiausias, ir jo dydis.

135.21.8. kai teisės aktai, reglamentuojantys galios lygių matavimą, nustato kitokius reikalavimus, turi būti taikomos šių teisės aktų reikalavimai, o atitinkamos šio priedo 135.21 papunkčio nuostatos netaikomos.

135.22. kai mašinos gali skleisti nejonizuojančiąją spinduliuotę, galinčią pakenkti žmonėms, ypač asmenims, kuriems implantuoti aktyvūs ar neaktyvūs medicininiai įtaisai, turi būti informacija apie operatoriui ir veikiamiems asmenims tenkanti spinduliuotės kiekį.

Reklaminė literatūra

136. Mašiną apibūdinanti reklaminė literatūra neturi prieštarauti instrukcijoje esantiems nurodymams saugos ir sveikatos klausimais. Reklaminėje literatūroje apie mašinos darbo charakteristikas turi būti pateikiama ta pati informacija apie emisiją kaip ir instrukcijoje.

III SKYRIUS

TAM TIKROMS MAŠINŲ KATEGORIJOMS KELIAMI PAPILDOMI ESMINIAI SVEIKATOS IR SAUGOS REIKALAVIMAI

PIRMASIS SKIRSNIS

MAISTO, KOSMETIKOS AR FARMACIJOS PRODUKTŲ GAMYBOS MAŠINOS

Bendroji dalis

137. Maisto, kosmetikos ir farmacijos produktų gamybos, rankinės ir (arba) rankinio valdymo mašinos, nešiojamosios tvirtinimo ir kitos smūginės mašinos, medžio ir panašias fizines savybes turinčių medžiagų apdirbimo mašinos ir pesticidų skleidimo mašinos turi atitikti visus šiame skyriuje nurodytus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus, įvertinus šio priedo 4 punkto nuostatas.

138. Mašinos, turinčios sąlytį su maisto ar kosmetikos ir farmacijos produktais, turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų išvengta infekcijos, ligų ar užkrėtimo rizikos.

139. Turi būti laikomasi šių reikalavimų:

139.1. medžiagos, kurios liečiasi arba liesis su maisto, kosmetikos ar farmacijos produktais, turi atitikti Lietuvos higienos normos HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. V-417 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 16:2011 „Medžiagų ir gaminių, skirtų liestis su maistu, specialieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, nurodytus reikalavimus. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad šias medžiagas prieš kiekvieną naudojimą būtų galima nuvalyti, o kai tai neįmanoma, turi būti naudojamos vienkartinės dalys;

139.2. visi kiti su maistu, kosmetikos ar farmacijos produktais besiliečiantys paviršiai (ne vienkartinio naudojimo dalys) turi būti:

139.2.1. lygūs, be jokių griovelių ar įtrūkimų, kuriuose galėtų kauptis organinės medžiagos; tas pats taikoma ir jų jungtims;

139.2.2. suprojektuoti ir pagaminti taip, kad agregatuose būtų kuo mažiau kampų, įdubų ir briaunų;

139.2.3. lengvai valomi ir dezinfekuojami, jei reikia, nuėmus lengvai išardomas dalis; vidinių paviršių kreiviai turi turėti pakankamus spindžius, kad juos būtų galima kruopščiai išvalyti;

139.3. iš maisto, kosmetikos ir farmacijos produktų, taip pat valymo, dezinfekavimo ir skalavimo priemonių išsiskiriantys skysčiai, dujos ir aerozoliai iš mašinos turi būti visiškai pašalinami (jei įmanoma, esant „valymo“ padėčiai);

139.4. mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad į tas vietas, kurių negalima išvalyti, negalėtų patekti jokių medžiagų ir gyvių, ypač vabzdžių, ir ten nesikauptų jokios organinės medžiagos;

139.5. mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad jokios sveikatai pavojingos pagalbinės medžiagos, įskaitant naudojamus tepalus, negalėtų liestis su maisto, kosmetikos ar farmacijos produktais. Jei reikia, mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų galima patikrinti, ar jos atitinka šį reikalavimą.

Instrukcijos

140. Maisto, kosmetikos ir farmacijos produktams ruošti ir gaminti skirtų mašinų instrukcijose turi būti nurodomi rekomenduotini preparatai ir metodai, skirti mašinai valyti, dezinfekuoti ir skalauti ne tik lengvai prieinamose vietose, bet ir tose vietose, kurių pasiekti neįmanoma ar nepatartina.

ANTRASIS SKIRSNIS NEŠIOJAMOSIOS RANKINĖS IR (ARBA) RANKINIO VALDYMO MAŠINOS

Bendroji dalis

141. Nešiojamosios rankinės ir (arba) rankinio valdymo mašinos turi:

141.1. priklausomai nuo mašinų tipo, turėti pakankamo dydžio atraminį paviršių ir pakankamai rankenų bei atitinkamo dydžio atramų, išdėstytų taip, kad užtikrintų mašinų stabilumą numatytomis darbo sąlygomis;

141.2. turėti paleidimo ir stabdymo valdymo įtaisus, kurie būtų įrengti taip, kad operatorius galėtų juos naudoti nepaleisdamas rankenų, išskyrus atvejus, kai tai techniškai neįmanoma arba kai nepaleidžiant rankenų negalima saugiai išjungti savarankiškų valdymo įtaisų;

141.3. būti suprojektuotos taip, kad būtų pašalinta rizika dėl netikėto įjungimo ir (arba) darbo tęsimo po to, kai operatorius paleidžia rankenas. Kai šis reikalavimas nėra techniškai įvykdomas, turi būti imtasi lygiaverčių priemonių;

141.4. jei reikia, turi būti įmanoma stebėti pavojaus zoną bei apdirbamosios medžiagos ir įrankio sąlytį.

142. Nešiojamosios mašinos rankenos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad ją paleisti ir sustabdyti būtų paprasta.

Instrukcijos

143. Apie nešiojamųjų rankinių ar rankinio valdymo mašinų perduodamą vibraciją instrukcijose turi būti pateikta tokia informacija:

143.1. rankas veikianti bendroji vibracijos vertė, jeigu ji viršija $2,5 \text{ m/s}^2$. Jeigu ši vertė neviršija $2,5 \text{ m/s}^2$, tai būtina pažymėti;

143.2. nurodomas matavimų neapibrėžtumas.

143.3. nurodyti dydžiai turi būti gauti faktiškai matuojant šias mašinas arba nustatyti pagal techniškai identiškų mašinų, kurios yra gaminamų mašinų pavyzdžiai, matavimus.

144. Tais atvejais, kai nėra taikomi darnieji standartai, vibracija turi būti matuojama šioms mašinoms tinkamiausia matavimo sistema. Turi būti nurodytos darbo sąlygos matavimų metu ir taikyti matavimo metodai arba pateikta nuoroda į taikytą darnųjį standartą.

Nešiojamosios tvirtinimo ir kitos smūginės mašinos

Bendroji dalis

145. Nešiojamosios tvirtinimo ir kitos smūginės mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad:

145.1. energija smūgiuojamam elementui būtų perduodama tarpine, nuo įrenginio neatsiskiriančia mašinos sudedamąja dalimi;

145.2. įrenginys veiktų tik tada, kai mašina teisingai su atitinkama jėga būtų įremiama į pagrindinę medžiagą;

145.3. būtų apsaugota nuo atsitiktinio paleidimo, jei būtina, turi būti nustatyta atitinkama veiksmų seka paleidimo ir valdymo įtaisams, kad būtų galima sukelti smūgį;

145.4. būtų apsaugota nuo atsitiktinio iššovimo laikant rankose ar sukrėtus;

145.5. užtaisymo ir išėmimo operacijos galėtų būti atliekamos lengvai ir saugiai.

146. Jei reikia, turi būti įmanoma prie įtaiso pritvirtinti apsaugą (-us) nuo skeveldrų, o atitinkamą (-us) apsaugą (-us) turi pateikti mašinos gamintojas.

Instrukcijos

147. Nešiojamųjų tvirtinimo ir kitų smūginių mašinų instrukcijose turi būti pateikta būtina informacija apie:

147.1. priedus ir sukeičiamuosius įrenginius, kurie gali būti naudojami su mašina;

147.2. tinkamus tvirtinimo ir kitus smūgiuojamus mašinos darbe naudojamus elementus;

147.3. jei reikia, tinkamus naudoti šovinius.

TREČIASIS SKIRSNIS MEDIENOS IR PANAŠIAS FIZINES SAVYBES TURINČIŲ MEDŽIAGŲ APDIRBIMO MAŠINOS

148. Medienos ir panašias fizines savybes turinčių medžiagų apdirbimo mašinos turi būti suprojektuotos, pagamintos ar sukomplektuotos taip, kad apdirbamąjį ruošinį būtų galima saugiai padėti ir valdyti; kai ruošinys laikomas rankomis ant darbaltalio, šis turi būti pakankamai stabilus darbo metu ir netrukdyti ruošiniui judėti.

149. Jei mašinos, tikėtina, bus naudojamos tokiomis sąlygomis, kai išlieka rizika, kad gali būti išmetami medienos gabalai ar jų dalys, jos turi būti suprojektuotos, pagamintos ar sukomplektuotos taip, kad išmetimo nebūtų, o jei negalima to išvengti, išmetami daiktai neturi sukelti rizikos operatoriui ir (arba) pažeidžiamiems asmenims.

150. Mašinos turi turėti tokį automatinį stabdymo įtaisą, kuris sustabdo darbo įrankį per gana trumpą laiką, jei stabdant lėčiau atsiranda sąlyčio su juo rizika.

151. Jei įrankis įmontuotas į nevisiškai automatizuotą mašiną, ji turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad būtų panaikinta arba sumažinta sunkaus sužalojimo rizika.

KETVIRTASIS SKIRSNIS PESTICIDŲ SKLEIDIMO MAŠINOS

Bendroji dalis

152. Pesticidų skleidimo mašinų, t. y. mašinų, specialiai skirtų augalų apsaugos produktams, kaip apibrėžta 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų tiekimo rinkai (OL 2009 L 309, p. 24) 2 straipsnio 1 dalyje, skleisti, gamintojas arba jo įgaliotas atstovas turi užtikrinti, kad būtų atliekamas pesticidų keliamo nenumatyto poveikio aplinkai vertinimas pagal rizikos vertinimo ir rizikos mažinimo procesą, nurodytą šio priedo 1 punkte.

153. Pesticidų skleidimo mašina turi būti suprojektuota ir pagaminta atsižvelgiant į šio priedo 1 punkte nurodyto rizikos vertinimo rezultatus taip, kad ją būtų galima naudoti, derinti ir prižiūrėti, kad pesticidai nekeltų nenumatyto poveikio aplinkai. Bet kuriuo atveju neturi būti nuotėkio.

Valdymas ir stebėseną

154. Turi būti įmanoma lengvai ir tiksliai valdyti, stebėti ir nedelsiant sustabdyti pesticidų skleidimą iš operatoriaus darbo vietos.

Užpildymas ir ištuštinimas

155. Mašina turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad būtų lengva ją nepraliejant užpildyti reikiamu pesticidų kiekiu ir užtikrinti, kad ją būtų galima lengvai ir visiškai ištuštinti, neleisti pesticidams nutekėti ir išvengti vandens šaltinių taršos atliekant šias operacijas.

Pesticidų skleidimas

Paskleidimo norma

156. Mašinose turi būti sumontuoti įtaisai, kuriais būtų galima lengvai, tiksliai ir patikimai reguliuoti paskleidimo normą.

Pasiskirstymas, nusėdimas ir pesticidų pasklidimas

157. Mašina turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad būtų užtikrintas pesticidų nusėdimas tikslinėse zonose siekiant sumažinti patekimą į kitas zonas ir išvengti pesticidų pasklidimo į aplinką. Jei reikia, būtina užtikrinti tolygų pasiskirstymą ir vienodą nusėdimą.

Bandymai

158. Gamintojas arba jo įgaliotas atstovas turi atlikti ar turėti atliktus atitinkamus kiekvieno mašinos tipo bandymus, kad būtų galima patvirtinti, jog atitinkamos mašinos dalys atitinka šio priedo 156 ir 157 punktuose nustatytus reikalavimus.

Nuotėkis sustabdžius

159. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų išvengta nuotėkio nustojus skleisti pesticidus.

Priežiūra

Valymas

160. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad jas būtų galima lengvai ir kruopščiai išvalyti neteršiant aplinkos.

Aptarnavimas

161. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų lengva neteršiant aplinkos keisti susidėvėjusias dalis.

Tikrinimai

162. Norint patikrinti, ar mašina tinkamai veikia, prie jos turi būti galima lengvai prijungti reikalingus matavimo prietaisus.

Purkštukų, koštuvų ir filtrų žymėjimas

163. Purkštukai, koštuvai ir filtrai turi būti paženklinti taip, kad būtų galima aiškiai nustatyti jų tipą ir dydį.

Naudojamo pesticido pavadinimo nurodymas

164. Jei reikia, mašinoje turi būti įrengtas specialus laikiklis, ant kurio operatorius gali pritvirtinti naudojamo pesticido pavadinimą.

Instrukcijos

165. Instrukcijose turi būti pateikta ši informacija:

165.1. atsargos priemonės, kurių reikia imtis maišant, užpildant, skleidžiant, ištuštinant, valant ir aptarnaujant mašinas bei transportuojant, kad būtų išvengta aplinkos užteršimo;

165.2. išsamios naudojimo įvairioje numatomoje darbo aplinkoje sąlygos, įskaitant ir tai, kaip tinkamai paruošti bei sureguliuoti mašinas, kad būtų užtikrintas pesticidų nusėdimas tikslinėse zonose ir kuo mažiau jų patektų į kitas zonas ar pasklistų į aplinką ir, jei reikia, kad būtų užtikrintas pesticidų tolygus pasiskirstymas ir vienodas nusėdimas;

165.3. purkštukų, filtrų ir koštuvų, kurie gali būti naudojami su mašina, tipų ir dydžių įvairovė;

165.4. nusidėvinčių dalių, kurios turi įtakos tinkamam mašinos veikimui, kaip antai purkštukų, koštuvų ir filtrų, tikrinimo dažnumas, jų keitimo kriterijai ir būdai;

165.5. kalibravimo, kasdienės priežiūros, paruošimo žiemai ir kitų tikrinimų, reikalingų tinkamam mašinos veikimui užtikrinti, nuoroda;

165.6. pesticidų, galinčių lemti netinkamą mašinos veikimą, tipai;

165.7. nurodymas, kad operatorius turėtų vis atnaujinti naudojamo pesticido pavadinimą, pritvirtintą ant specialaus 164 punkte nurodyto laikiklio;

165.8. bet kokios specialios įrangos ar priedų prijungimas ir naudojimas ir būtinos atsargumo priemonės;

165.9. nurodymas, kad mašinoms gali būti taikomi reikalavimai dėl paskirtųjų įstaigų atliekamų reguliarių patikrų, nustatyti Apdorojimo augalų apsaugos produktais įrangos techninės apžiūros taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2001 m. birželio 19 d. įsakyme Nr. 199 „Dėl Apdorojimo augalų apsaugos produktais įrangos techninės apžiūros taisyklių patvirtinimo“;

165.10. mašinos ypatybės, kurios turi būti patikrintos siekiant užtikrinti tinkamą jos veikimą;

165.11. reikiamų matavimo prietaisų prijungimo instrukcijos.

IV SKYRIUS

PAPILDOMI ESMINIAI SVEIKATOS IR SAUGOS REIKALAVIMAI SIEKiant NEUTRALIZUOTI PAVOJŲ, KYLANTIŲ DĖL MAŠINŲ MOBILUMO

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROS NUOSTATOS

166. Mašinos, kurios kelia pavojų dėl savo mobilumo, turi atitikti visus šiame skyriuje išdėstytus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus, įvertinus šio priedo 4 punkto nuostatas.

167. Mašinos, keliančios pavojų dėl savo mobilumo, yra:

167.1. mašinos, kurias, kad jos veiktų, reikia nuolat arba kartais perkelti tarp viena po kitos einančių fiksuotų darbo vietų, arba

167.2. mašinos, kurios dirba neperkeliamos, tačiau kurios gali būti įrengtos taip, kad galėtų būti lengviau perkeltos iš vienos vietos į kitą.

ANTRASIS SKIRSNIS DARBO VIETOS

Vairavimo vieta

168. Matomumas iš vairavimo vietos turi būti toks, kad vairuotojas galėtų visiškai užtikrinti savo bei kitų veikiančių asmenų saugą ir valdyti mašinas bei jų darbo įrankius numatytais jų naudojimo sąlygomis. Prireikus turi būti numatyti atitinkami įtaisai, turintys panaikinti nepakankamo tiesioginio matomumo sukeltus pavojus.

169. Mašinos, kuriomis vežamas vairuotojas, turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad vairavimo vietoje esančiam vairuotojui nekiltų jokios pavojaus netyčia paliesti ratus ar vikšrus.

170. Mašinose važiuojančių vairuotojų vairavimo vieta turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad, jei tai nekelia pavojaus ir yra pakankamai vietos, būtų įrengta vairuotojo kabina. Kabinoje turi būti vairuotojui skirtų instrukcijų vieta.

Sėdynė

171. Kai yra pavojus, jog, mašinai nuvirtus ar apsvirtus, operatorių ar kitus mašina važiuojančius asmenis mašinos dalys gali prispausti prie žemės, ypač mašinų, kuriose įtaisyta šio priedo 197–199 arba 200–202 punktuose nurodyta apsauginė konstrukcija, sėdynėse turi būti suprojektuota arba įmontuota sulaikymo sistema, išlaikanti žmones savo vietose, tačiau nevaržanti valdymo ar kitų judesių, susijusių su sėdynių pakabos konstrukcija. Šios sulaikymo sistemos neturi būti įrengiamos, jeigu jos padidina riziką.

Kitų asmenų vietos

172. Jeigu naudojimo sąlygos numato, kad mašinose, be vairuotojo, kartais ar nuolat bus vežami arba su jomis dirbs ir kiti asmenys, turi būti įrengtos atitinkamos vietos, kuriose jie būtų saugiai vežami arba dirbtų. Šio priedo 169 ir 170 punktų nuostatos taip pat taikomos vietoms, numatytoms kitiems (ne vairuotojui) asmenims.

TREČIASIS SKIRSNIS VALDYMO SISTEMOS

173. Jei būtina, turi būti imama si priemonių, siekiant užkirsti kelią valdymui be leidimo.

174. Jei naudojamas nuotolinis valdymo būdas, kiekviename valdymo pulte turi būti aiškiai nurodytos mašinos, kurios iš jo yra valdomos.

175. Nuotolinio valdymo sistema turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad poveikį darytų tik:

175.1. ja valdomai mašinai;

175.2. jos valdomoms funkcijoms.

176. Iš nuotolio valdomos mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad reaguotų tik į signalus iš joms skirtų valdymo pultų.

Valdymo įtaisai

177. Vairuotojas turi turėti galimybę iš vairavimo vietos įjungti ir išjungti visus mašinų valdymo įtaisus, išskyrus reguliuojančius tas mašinų funkcijas, kurios gali būti saugiai valdomos tik kitur esančiais valdymo įtaisais. Šios funkcijos apima visų pirma tas, už kurias yra atsakingi kiti (ne vairuotojas) operatoriai, arba tas, kurias vairuotojas saugiai valdyti gali tik palikęs vairavimo vietą.

178. Jei yra pedalai, jie turi būti suprojektuoti, pagaminti ir įtaisyti taip, kad leistų vairuotojui saugiai valdyti ir iki minimumo sumažinti riziką dėl netikslaus valdymo. Pedalų paviršiai turi būti neslidūs ir lengvai valomi.

179. Jei veikiantys valdymo įtaisai gali kelti pavojų, ypač pavojingus judesius, mašinų valdymo įtaisai, išskyrus tuos, kurių padėtis yra iš anksto nustatyta, privalo grįžti į neutralią padėtį iš karto po to, kai operatorius juos paleidžia.

180. Ratinių mašinų vairavimo sistema turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad susilpnintų staigių vairo rato ar vairalazdės judesius, atsirandančių dėl smūgių į vairuojamuosius ratus, jėgą.

181. Kiekvienas valdymo įtaisas, blokuojantis diferencialą, turi būti sukonstruotas ir įtaisytas taip, kad leistų nuimti blokavimą mašinai judant. Šio priedo 33 punkto nuostata dėl garso ir (arba) vaizdo įspėjamųjų signalų taikoma tik keičiant kryptį.

Paleidimas ir judėjimas

182. Savaeigės mašinos su vairavimo vieta turi turėti galimybę judėti tik kai yra vairuotojo valdomos.

183. Kai dėl tam tikros veiklos mašinose yra įmontuoti jų normalius gabaritus viršijantys įtaisai (pvz., stabilizatoriai, krano strėlės ir t. t.), vairuotojas turi turėti priemones, kuriomis, prieš pajudant mašinoms, lengvai patikrintų, ar tokių įtaisų padėtis nekliudo mašinoms saugiai judėti. Šis reikalavimas skirtas ir toms dalims, kurios turi būti tam tikroje padėtyje, ir, jei reikia, užrakinamos tam, kad mašinos judėtų saugiai. Jei tai nekelia kito pavojaus, mašinų judėjimas turi priklausyti nuo saugios minėtų dalių padėties.

184. Paleidžiant variklį, mašinos neturi nenumatytai pajudėti.

Važiavimo funkcijos

185. Nepažeidžiant Kelių eismo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Kelių eismo taisyklės) reikalavimų, savaeigės mašinos ir jų priekabos turi atitikti lėtėjimo, sustojimo, stabdymo ir stovėjimo reikalavimus taip, kad visomis numatytomis darbo, krovimo, greičio, kelio dangos ir nuolydžio aplinkybėmis būtų užtikrinta sauga.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

186. Vairuotojas turi turėti galimybę pagrindiniu įtaisu sulėtinti savaeigių mašinų judėjimą ir jas sustabdyti. Jei pagrindinio įtaiso gedimas arba energijos, reikalingos pagrindiniam įtaisu veikti, tiekimo nutrūkimas gali turėti neigiamą įtaką saugai, privalo būti įrengtas avarinis mašinos judėjimo lėtinimo ir sustabdymo įtaisas su nepriklausomu ir lengvai pasiekiamu valdymo pultu.

187. Jei saugos sumetimais reikia, privalo būti įrengtas stovėjimo įtaisas, neleidžiantis stovinčiai mašinai pajudėti iš vietos. Šis įtaisas gali būti suderintas su vienu iš įtaisų, minimų antroje pastraipoje, jei jis yra grynai mechaninis.

188. Iš nuotolio valdomose mašinose turi būti įtaisai, nedelsiant automatiškai sustabdantys mašiną ir apsaugantys nuo galimai pavojingo veikimo šiose situacijose:

188.1. jei vairuotojas nebegali valdyti;

188.2. jei gaunamas stabdymo signalas;

188.3. jei nustatomas su sauga susijusios sistemos dalies gedimas;

188.4. jei per nustatytą laiką negaunamas patvirtinimo signalas.

189. Šio priedo II skyriaus penktojo skirsnio nuostatos netaikomos važiavimo funkcijoms.

Pėsčio vairuotojo valdomų mašinų judėjimas

190. Pėsčio vairuotojo valdomos savaeigės mašinos turi turėti galimybę judėti tik vairuotojui nuolat tiesiogiai valdant atitinkamą įtaisą. Ypač svarbu, kad mašinos nepajudėtų paleidžiant variklį.

191. Pėsčio vairuotojo valdomų mašinų valdymo sistema turi būti suprojektuota taip, kad būtų iki minimumo sumažinta rizika, kylanti dėl nenumatyto mašinos judėjimo vairuotojo link, ypač susijusi su:

191.1. traiškymu;

191.2. sužeidimu besisukančiais įrankiais.

192. Mašinos judėjimo greitis turi būti suderintas su pėsčio vairuotojo ėjimo sparta.

193. Jei mašinose įrengiamas sukamasis darbo įrankis, neturi būti įmanoma įjungti šio įrankio, kai įjungta atbulinė eiga, išskyrus atvejį, kai sukamasis įrankis sukelia mašinų judėjimą. Pastaruoju atveju atbulinės eigos greitis turi būti nepavojingas vairuotojui.

Valdymo grandinės gedimas

194. Energijos tiekimo gedimas vairavimo stiprintuvui, jei toks yra, neturi nutraukti stabdomų mašinų valdymo tol, kol jos sustos.

KETVIRTASIS SKIRSNIS APSAUGA NUO MECHANINIŲ PAVOJŲ

Nevaldomas judėjimas

195. Mašinos turi būti suprojektuotos, pagamintos ir, kai to reikia, užkeltos ant judančio pagrindo taip, kad judėjimo metu svorio centro nekontroliuojami svyravimai nemažintų jų stabilumo ar nesukeltų pernelyg didelių jų konstrukcijų deformacijų.

Judančios pavaros dalys

196. Nukrypstant nuo šio priedo 71 ir 72 punktų nuostatų, judantys variklių apsaugai, neleidžiantys patekti prie judančių dalių variklio skyriuje, gali būti be blokuojančių įtaisų, jei jie turi būti atidaromi įrankiu ar raktu arba vairavimo vietoje esančiu valdymo įtaisu ir jei vairavimo vieta yra visiškai uždaroje kabinoje su užraktu, neleidžiančiu patekti į ją pašaliniam.

Apvirtimas

197. Kai savaeigėms mašinoms važiuojant su vairuotoju, operatoriumi ar kitais asmenimis yra rizika apsiversti ar nuvirsti, mašinoje turi būti įmontuota atitinkama apsauginė konstrukcija, jei ji nedidina rizikos.

198. Konstrukcija turi būti tokia, kad mašinai apsivertus ar nuvirtus užtikrintų pakankamą nedeformuojamą erdvę vežamiems asmenims.

199. Gamintojas ar jo įgaliotas atstovas turi atlikti arba turėti atliktus atitinkamus kiekvieno tokios konstrukcijos tipo bandymus, kad būtų galima patvirtinti, jog konstrukcija atitinka šio priedo 198 punkte nustatytus reikalavimus.

Krintantys daiktai

200. Kai yra rizika, kad ant savaeigių mašinų su jose esančiais vairuotoju, operatoriumi ar kitais asmenimis gali nukristi daiktų ar medžiagų, mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos atsižvelgiant į šią riziką ir, jei yra vietos, jose turi būti įtaisyta atitinkama apsauginė konstrukcija.

201. Nukritus daiktams ar medžiagoms, ši konstrukcija turi užtikrinti joje esantiems asmenims pakankamą nedeformuojamą erdvę.

202. Gamintojas ar jo įgaliotas atstovas turi atlikti arba turėti atliktus atitinkamus kiekvieno tokios konstrukcijos tipo bandymus, kad būtų galima patvirtinti, jog konstrukcija atitinka šio priedo 201 punkte nustatytus reikalavimus.

Prieigos priemonės

203. Rankenos ir laipteliai turi būti suprojektuoti, pagaminti ir įtaisyti taip, kad operatoriai naudotųsi jais instinktyviai, be jokių pagalbinių valdymo įtaisų.

Vilkimo įtaisai

204. Visos velkančiosios ar velkamosios mašinos turi turėti vilkimo ar prikabinimo įtaisus, suprojektuotus, pagamintus ir įtaisytus taip, kad būtų užtikrintas lengvas ir patikimas sujungimas ir atjungimas bei užkirsta galimybė atsitiktiniam atsijungimui naudojimo metu.

205. Tiek, kiek to reikia dėl standžios vilkties apkrovos, vilkimo įtaisai tokiose mašinose turi turėti tokias atramas, kurių laikantys paviršiai atitiktų apkrovos dydį ir pagrindą.

Jėgos perdavimas iš savaeigės mašinos (ar traktoriaus) į priimančiąją mašiną

206. Savaeigę mašiną (ar traktorių) su priimančiosios mašinos pirmąja fiksuota atrama jungiantys nuimamieji mechaniniai perdavimo įtaisai turi būti suprojektuoti ir pagaminti taip, kad kiekviena veikimo metu judanti dalis būtų apsaugota per visą savo ilgį.

207. Savaeigės mašinos (ar traktoriaus) pusėje vieta, prie kurios pritvirtinamas nuimamasis mechaninis perdavimo įtaisas, turi būti apsaugota arba nejudančiu ir prijungtu prie savaeigės mašinos (arba traktoriaus) apsaugu, arba koku kitu tokią pat apsauginę funkciją atliekančiu įtaisu.

208. Šis apsaugas turi būti atidaromas, kad būtų galima patekti prie nuimamojo perdavimo įtaiso. Uždarius apsaugą, turi likti pakankamai vietos, kad mašinai (ar traktoriui) judant pavaros velenas negadintų apsaugo.

209. Priimančios mašinos pusėje įstatomas velenas turi būti apgaubtas prie mašinos pritvirtintu apsauginiu gaubtu.

210. Sukimo momento ribotuvai ar laisvosios eigos mechanizmai prie transmisijos su universaliais lankstais gali būti tvirtinami tik vairuojamos mašinos pusėje. Nuimamasis mechaninis perdavimo įtaisas turi būti atitinkamai pažymėtas.

211. Visos priimančios mašinos, kurių veikimas reikalauja, kad nuimamasis perdavimo įtaisas būtų prijungtas prie savaeigės mašinos ar traktoriaus, turi turėti tokią nuimamojo perdavimo įtaiso tvirtinamąją sistemą, kad, kai mašinos yra atjungtos, nei šis įtaisas, nei jo apsaugai nebūtų gadinami susiliečiant su žeme ar mašinos dalimi.

212. Išorinės apsaugo dalys turi būti suprojektuotos, pagamintos ir įmontuotos taip, kad nesisuktų kartu su nuimamuoju perdavimo įtaisu. Apsaugas transmisinį veleną turi dengti iki pat jo vidinių žiočių galo, jeigu naudojami paprastieji universalieji lankstai, ir bent jau iki išorinio lanksto arba lankstų centro, jei naudojami plačiakampiai universalieji lankstai.

213. Jei prieiga į darbo vietą yra prie nuimamo mechaninio perdavimo įtaiso, ji turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad veleno apsaugai nebūtų naudojami kaip laipteliai, nebent jie būtų specialiai tam suprojektuoti ir pagaminti.

PENKTASIS SKIRSNIS APSAUGA NUO KITŲ PAVOJŲ

Akumulatoriai

214. Akumulatoriaus korpusas turi būti suprojektuotas ir pagamintas taip, kad būtų užkirsta galimybė elektrolitui išsilieti ant operatoriaus, jei mašina apsiverstų ar nuvirstų, ir kad nesikauptų garai operatoriaus darbo vietoje.

215. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad akumuliatorių būtų galima atjungti specialiu šiam tikslui numatytu lengvai pasiekiamu įtaisu.

Gaisras

216. Priklausomai nuo pavojų, į kuriuos atsižvelgia gamintojas, mašinos, kiek leidžia jų dydis, privalo turėti:

216.1. lengvai pasiekiamus gesintuvus arba

216.2. įmontuotą gesinimo sistemą.

Pavojingų medžiagų sklaida

217. Šio priedo 104 ir 105 punktai netaikomi mašinoms, kurių pagrindinė paskirtis – purkšti produktus. Tačiau turi būti pašalinta rizika operatoriui būti veikiamam skleidžiamų pavojingų medžiagų.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS INFORMACIJA IR NURODYMAI

Ženkliai, signalai ir įspėjimai

218. Kad būtų užtikrinta asmenų sveikatos apsauga ir sauga, mašinos privalo turėti tokius ženklus ir (arba) taisyklių lenteles, informuojančias apie mašinų naudojimą, reguliavimą ir, jei reikia, priežiūrą. Šios priemonės turi būti parinktos, suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų aiškiai matomos ir neištrinamos.

219. Nepažeidžiant Kelių eismo taisyklių reikalavimų, mašinos, kuriomis vežamas vairuotojas, turi turėti šią įrangą:

219.1. garsinio įspėjimo įtaisą žmonėms įspėti;

219.2. numatytas naudojimo sąlygas atitinkančią šviesos signalų sistemą; šis reikalavimas netaikomas mašinoms, skirtoms dirbti tik po žeme ir naudojančioms ne elektros energiją;

219.3. jei reikia, tarp mašinos ir priekabos turi būti atitinkama jungtis signalams valdyti.

220. Iš nuotolio valdomos mašinos, kurios, dirbdamos įprastomis sąlygomis, gali kelti asmenims susidūrimo ar traiškymo pavojų, turi turėti atitinkamas priemones, signalizuojančias apie jų judėjimą, arba kitas priemones, apsaugančias asmenis nuo tokių pavojų. Tokie pat reikalavimai keliami mašinoms, kurios veidamos atlieka nuolatinį pasikartojantį judesį pirmyn ir atgal viena ašimi, kai vairuotojas tiesiogiai nemato erdvės už mašinos galo.

221. Mašinos turi būti pagamintos taip, kad įspėjimo ir signalizavimo įtaisų negalima būtų atsitiktinai sugadinti. Jeigu tai svarbu saugai, įtaisų konstrukcija turi leisti patikrinti, ar šie įtaisai veikia gerai, taip pat suteikti operatoriui galimybę sužinoti apie jų gedimą.

222. Kai mašinos ar jų darbo įrankiai juda ypač pavojingai, ant mašinų turi būti ženklai, įspėjantys, kad negalima artintis prie veikiančių mašinų; šie ženklai turi būti aiškiai įskaitomi iš pakankamo atstumo, užtikrinančio netoliese atsidūrusių asmenų saugą.

Ženkinimas

223. Ant visų mašinų įskaitomai ir nenutrinamai turi būti užrašyta ši informacija:

223.1. vardinė galia kilovatais (kW) ir įprastinės konfigūracijos mašinos masė kilogramais (kg) ir

223.2. prireikus didžiausia traukiamoji jėga, numatyta sujungimo kabliui niutonais (N), ir didžiausia vertikalioji apkrova, numatyta sujungimo kabliui niutonais (N).

Instrukcijos

Vibracija

224. Instrukcijose turi būti nurodyta toliau pateikta informacija apie mašinos perduodamą vibraciją rankoms ar visam kūnui:

224.1. rankas veikiantis bendras vibracijos dydis, jeigu jis viršija $2,5 \text{ m/s}^2$. Jeigu jis neviršija $2,5 \text{ m/s}^2$, tai turi būti nurodyta;

224.2. didžiausia visą kūną veikianti leidžiama pagreičio vidutinė kvadratinė reikšmė, jeigu ji viršija $0,5 \text{ m/s}^2$. Jeigu ji neviršija $0,5 \text{ m/s}^2$, tai turi būti nurodyta;

224.3. matavimų neapibrėžtumas.

225. šio priedo 224.1–224.3 papunkčiuose nurodyti dydžiai turi būti gauti faktiškai matuojant šių mašinų vibraciją arba nustatyti pagal techniškai palyginamų mašinų, kurios yra tipinės gaminamų mašinų atžvilgiu, vibracijos matavimus. Tais atvejais, kai nėra taikomi darnieji standartai, vibracija turi būti matuojama atitinkamoms mašinoms tinkamiausiu matavimo metodu. Turi būti nurodyti taikyti matavimo metodai ir sąlygos, kuriomis mašinos veikė matuojant.

Įvairiapusiškas naudojimas

226. Instrukcijose mašinoms, naudojamoms įvairiems tikslams priklausomai nuo naudojamos įrangos, ir instrukcijose sukeičiamiesiems įrenginiams turi būti pateikiama informacija, būtina, kad pagrindinę mašiną bei galimus įmontuoti sukeičiamuosius įrenginius būtų galima saugiai surinkti ir naudoti.

V SKYRIUS

PAPILDOMI ESMINIAI SVEIKATOS IR SAUGOS REIKALAVIMAI, KAD BŪTŲ IŠVENGTA KĖLIMO PAVOJŲ

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROS NUOSTATOS

227. Mašinos, atlikdamos kėlimo operacijas, kelia pavojų, turi atitikti visus šiame skyriuje išdėstytus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus, įvertinus šio priedo 4 punkto nuostatas.

Apsauga nuo mechaninių pavojų

Rizika dėl stabilumo stokos

228. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų garantuotas šio priedo 56 ir 57 punktuose apibrėžtas stabilumas, kai mašinos veikia ir kai neveikia, taip pat visuose mašinų

gabenimo, surinkimo ir išmontavimo, iš anksto numatyto sudedamųjų dalių gedimo etapuose, taip pat tuo atveju, kai atliekami mašinos instrukcijoje numatyti bandymai. Todėl gamintojas ar jo įgaliotas atstovas privalo taikyti atitinkamus tikrinimo metodus.

Kreipėmis ir bėgių keliais važiuojančios mašinos

229. Mašinos turi turėti įtaisus, veikiančius ant kreipių ar bėgių kelių ir neleidžiančius mašinoms nuvažiuoti nuo bėgių.

230. Jeigu, nepaisant šių įtaisų, nuvažiavimo nuo bėgių arba bėgių ar važiuoklės gedimo rizika išlieka, būtina įrengti įtaisus, kurie neleisčių įrangai, sudedamosioms dalims ar kroviniui nukristi, o pačiai mašinai – nuvirsti.

Mechaninis atsparumas

231. Mašinos, kėlimo reikmenys ir sudedamosios jų dalys turi išlaikyti juos veikiančias apkrovas tiek juos naudojant, tiek ir, kai taikytina, nenaudojant, sumontavus ir naudojant visomis numatytomis sąlygomis ir visomis atitinkamomis konfigūracijomis, prireikus atsižvelgiant į atmosferos veiksnius ir žmonių naudojamą jėgą. Šio reikalavimo taip pat turi būti laikomasi gabenant, surenkant ir išmontuojant mašinas.

232. Mašinos ir kėlimo reikmenys turi būti suprojektuoti ir pagaminti taip, kad numatytomis naudojimo sąlygomis būtų išvengta gedimų dėl elementų nuovargio arba susidėvėjimo.

233. Medžiagos, iš kurių jie pagaminti, turi būti parenkamos pagal gamintojo numatomą darbo aplinką, ypatingą dėmesį atkreipiant į rūdijimą, dilumą, atsparumą smūgiams, ribines temperatūras, nuovargį, trapumą ir senėjimą.

234. Mašinos ir kėlimo reikmenys turi būti suprojektuoti ir pagaminti taip, kad galėtų be liekamųjų deformacijų ar akivaizdžių defektų išlaikyti statinio bandymo perkrovas. Skaičiuojant atsparumą turi būti atsižvelgta į statinio bandymo koeficiento, parinkto reikiamam saugos lygiui užtikrinti, dydį.

235. Statinio bandymo koeficientas dažniausiai yra:

235.1. rankinio valdymo kėlimo reikmenų ir mašinų – 1,5;

235.2. kitų mašinų – 1,25.

236. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad nesugestų, kai atliekant dinaminis bandymus naudojama didžiausia darbo apkrova, padauginta iš dinaminio bandymo koeficiento. Šis dinaminio bandymo koeficientas turi laiduoti tam tikrą saugos lygį: jis paprastai yra 1,1. Įprastai bandymai atliekami gamintojo nurodytais vardiniais greičiais. Jeigu mašinos valdymo sistema leidžia vienu metu atlikti keletą judesių, bandymai turi būti atliekami nepalankiausiomis sąlygomis, paprastai derinant susijusius judesius.

Skridiniai, būgnai, krumpliaračiai, lynai ir grandinės

237. Skridinių, būgnų ar krumpliaračių skersmenys turi būti suderinti su tų lynų ar grandinių, su kuriomis jie gali būti naudojami, matmenimis.

238. Būgnai ir krumpliaračiai turi būti suprojektuoti, pagaminti ir sumontuoti taip, kad grandinės ar lynai galėtų aplink juos vyniotis nenukrisdami.

239. Lynai, tiesiogiai naudojami kroviniui kelti ar išlaikyti, turi būti be jokių sandūrų, išskyrus tas, kurios yra jų galuose. Tačiau lynų sandūros galimos įrangoje, kurią pagal jos paskirtį numatoma reguliariai keisti atsižvelgiant į naudojimo reikmes.

240. Ištisinių lynų ir jų antgalių darbo koeficientas privalo būti parinktas taip, kad būtų užtikrintas reikiamas saugos lygis; paprastai šis koeficientas yra 5.

241. Kėlimo grandinių darbo koeficientas privalo būti parinktas taip, kad būtų užtikrintas reikiamas saugos lygis; paprastai šis koeficientas yra 4.

242. Norint patikrinti, ar yra pasiektas reikiamas darbo koeficientas, gamintojas ar jo įgaliotas atstovas privalo atlikti arba turėti atliktus reikiamus grandinės, lyno ir lyno antgalių, naudojamų kroviniui kelti, tipo bandymus.

Kėlimo reikmenys ir jų sudedamosios dalys

243. Kėlimo reikmenys ir jų sudedamosios dalys turi būti surūšiuoti atsižvelgiant į jų nuovargį ir senėjimo procesus, kad galėtų būti naudojami tiek kartu, kiek pagal nustatytas naudojimo sąlygas leidžia jų naudojimo laikas. Be to:

243.1. vielos lyno ir lyno antgalio derinio darbo koeficientas turi būti parinktas taip, kad užtikrintų reikiamą saugos lygį; paprastai šis koeficientas yra 5. Lynai turi būti be jokių sandūrų arba kilpų, išskyrus tuos, kurie yra jų galuose;

243.2. jei naudojamos grandinės su suvirintomis grandimis, šios turi būti trumpagrandžių tipo. Kiekvienos grandinių rūšies darbo koeficientas turi būti parinktas taip, kad užtikrintų reikiamą saugos lygį; paprastai šis koeficientas yra 4;

243.3. tekstilinių lynų ar diržų darbo koeficientas priklauso nuo medžiagos, gamybos būdo, matmenų ir naudojimo. Šis koeficientas turi būti parinktas taip, kad užtikrintų reikiamą saugos lygį; paprastai jis yra 7, jeigu jų gamybai naudojamos medžiagos yra labai geros kokybės, o gamybos būdas atitinka jų naudojimo paskirtį. Jeigu taip nėra, šis koeficientas nustatomas didesnis, kad būtų galima užtikrinti reikiamą saugos lygį. Tekstiliniai lynai ir diržai negali turėti jokių mazgų, jungčių arba sandūrų, išskyrus tuos, kurie yra diržo galuose; šis reikalavimas netaikomas vientisam diržui;

243.4. visų metalinių sudedamųjų dalių, priklausančių diržams arba naudojamų kartu su jais, darbo koeficientas parenkamas taip, kad užtikrintų reikiamą saugos lygį. Paprastai šis koeficientas yra 4;

243.5. didžiausia daugiagijo diržo galia apibrėžiama pagal silpniausios gijos saugos koeficientą, gijų skaičių ir silpnėjimo faktorių, priklausančių nuo pynimo konfigūracijos;

243.6. norint patikrinti, ar yra pasiektas reikiamas darbo koeficientas, gamintojas ar jo įgaliotas atstovas privalo atlikti arba turėti atliktus kiekvieno šio priedo 243.1–243.4 papunkčiuose nurodytos įrangos tipo atitinkamus bandymus.

Judėjimo valdymas

244. Judėjimą valdantys įtaisai turi veikti taip, kad mašinos, ant kurių jie įtaisyti, būtų saugios:

244.1. Mašinos turi būti taip suprojektuotos ir pagamintos arba turėti tokius įtaisus, kad jų sudedamųjų dalių judėjimo amplitudės neviršytų nustatytų ribų. Prieš paleidžiant tokius įtaisus, prireikus privalo būti įjungiamas įspėjamasis signalas.

244.2. Kai toje pačioje vietoje vienu metu manevruoja kelios stacionarios ar ant bėgių sumontuotos mašinos ir kyla rizika susidurti, šios mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų galima pritaikyti tokios rizikos galimybę pašalinančias sistemas.

244.3. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad kroviniai negalėtų pavojingai slinkti ar laisvai ir netikėtai kristi, net kai iš dalies ar visiškai nutraukiamas energijos tiekimas arba kai operatorius stabdo dirbančią mašiną.

244.4. Įprastomis sąlygomis neturi būti galimybės nuleisti krovinių naudojantis vien frikciniiais stabdžiais, išskyrus tokias mašinas, kurių funkcijos numato, kad jos frikciniai stabdžiai turi veikti būtent taip.

244.5. Krovinių laikantys įtaisai turi būti suprojektuoti ir pagaminti taip, kad krovinys netikėtai nenukristų.

Perkeliamų krovinių judėjimas

245. Mašinų darbo vieta turi būti įrengta taip, kad kuo geriau būtų matomos judančių dalių trajektorijos, siekiant išvengti galimų susidūrimų su žmonėmis, įranga ar kitomis mašinomis, manevruojančiomis tuo pačiu metu ir galinčiomis sukelti tokį pavojų.

246. Valdomas krovinius keliančios mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad judantis kroviny, gabenimo įtaisas ar atsvaras, jei toks yra, nesužeistų žmonių.

Stacionariose aikštelėse sustojančios mašinos

Gabenimo įtaiso judėjimas

247. Stacionariose aikštelėse sustojančios mašinos pakeliui į aikštelę ir joje turi būti valdomos standžiai. Žirklinio pakėlimo sistemos taip pat laikomos standžiai valdomomis.

Įėjimas į gabenimo įtaisą

248. Jei į gabenimo įtaisą yra įėjimas žmonėms, mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad įeinant gabenimo įtaisas nejudėtų, ypač jį pakraunant ar iškraunant.

249. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad kėlimo įtaiso ir aptarnaujamos aikštelės lygio skirtumas nekeltų rizikos suklypti.

Rizika dėl susilietimo su judančiu gabenimo įtaisu

250. Prireikus, kad būtų vykdomi šio priedo 246 punkto reikalavimai, įprasto darbo metu gabenimo zona turi būti neprieinama.

251. Jeigu patikrinimo ar priežiūros metu yra rizika, kad po gabenimo įtaisu ar virš jo esantis žmogus gali būti prispaustas tarp šio įtaiso ir bet kurių stacionarių dalių, turi būti numatyta pakankamai laisvos vietos, naudojant saugumo saleles arba įmontuojant gabenimo įtaiso judėjimą blokuojančią mechaninę įrangą.

Rizika, kurią kelia nuo kėlimo įtaiso krintantys kroviniai

252. Jei yra rizika, kad nuo gabenimo įtaiso gali nukristi kroviny, mašina turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad šios rizikos būtų išvengta.

Aikštelės

253. Turi būti pašalinta aikštelėse esančių žmonių susidūrimo su judančiu kėlimo įtaisu ar kita judančia dalimi rizika.

254. Jei yra rizika, kad, kai gabenimo įtaiso nėra aikštelėje, žmogus gali įkristi į judėjimo zoną, turi būti įtaisyti apsaugai šiai rizikai pašalinti. Šie apsaugai neturi atsidaryti judėjimo zonos kryptimi. Juose turi būti įrengti blokuojamieji įtaisai, valdomi priklausomai nuo gabenimo įtaiso padėties, kurie apsaugo:

254.1. nuo pavojingo gabenimo įtaiso judėjimo tol, kol yra uždaryti ir užrakinti;

254.2. kad apsaugai pavojingai neatsidarytų tol, kol gabenimo įtaisas nesustoja atitinkamoje aikštelėje.

Atitiktis paskirčiai

255. Prieš pateikiant kėlimo mašinas ir kėlimo reikmenis į rinką arba prieš pirmą kartą pradėdant juos naudoti, gamintojas arba jo įgaliotas atstovas turi imtis atitinkamų priemonių arba būti tas priemonės įvykdęs, kad kėlimo reikmenys ir parengtos dirbti mašinos – nesvarbu, ar jos būtų rankinio valdymo, ar variklinės – galėtų saugiai atlikti nustatytąsias funkcijas.

256. Turi būti atlikti visų naudoti parengtų kėlimo mašinų statiniai ir dinaminiai bandymai, nurodyti šio priedo 235–236 punktuose.

257. Jei gamintojas ar jo įgaliotas atstovas negali mašinų surinkti savo patalpose, turi būti imtasi atitinkamų priemonių jų naudojimo vietoje. Paprastai priemonių gali būti imtasi arba gamintojo patalpose, arba naudojimo vietoje.

ANTRASIS SKIRSNIS RANKINIU BŪDU NEVALDOMOMS MAŠINOMS TAIKOMI REIKALAVIMAI

Judėjimo valdymas

258. Palaikantysis valdymo įtaisas turi būti naudojamas mašinos ar jos įrangos judėjimui valdyti. Tačiau daliniams arba visiems judesiams atlikti, kai nėra jokio keliamo krovinio ar mašinų susidūrimo rizikos, šie įtaisai gali būti pakeisti valdymo įtaisais, automatiškai nustatančiais sustojimus iš anksto pasirinktuose lygiuose, operatoriui nevaldant palaikančiojo valdymo įtaiso.

Krovimo valdymas

259. Mašinos, kurių didžiausia darbo apkrova yra ne mažesnė kaip 1 000 kg masės krovinio kėlimas ar kurių apvirtimo momentas ne mažesnis kaip 40 000 Nm, turi turėti įtaisus, kurie įspėtų vairuotoją ir neleistų pavojingai pajudėti, kai:

259.1. mašinos yra perkrautos dėl viršijamos didžiausios darbo apkrovos arba momentų, atsiradusių dėl per didelės apkrovos;

259.2. viršijamas apvirtimo momentas.

Lynais valdomi įrenginiai

260. Lynų vežimėliai, traktoriai ar traktorių važiuoklės turi būti įtempti atsvarais arba turi turėti įtaisus, leidžiančius nuolat kontroliuoti jų įtempimą.

TREČIASIS SKIRSNIS INFORMACIJA IR ŽENKLINIMAS

Grandinės, lynai ir austiniai diržai

261. Kiekviena kėlimo grandinės, lyno ar austinio diržo dalis, kuri nėra agregato dalis, turi būti pažymėta, o jei tai neįmanoma, turi turėti plokštelę ar nenuimamą žiedą, ant kurių būtų nurodytas gamintojo ar jo įgalioto atstovo pavadinimas bei adresas ir identifikuojanti atitinkamo sertifikato nuoroda.

262. Pirmiau minėtame sertifikate turi būti nurodyta bent jau ši informacija:

262.1. gamintojo ir prireikus jo įgalioto atstovo pavadinimas bei adresas;

262.2. grandinės ar lyno aprašymas, kuriame nurodyta:

262.2.1. vardinis dydis;

262.2.2. sandara;

262.2.3. medžiaga, iš kurios pagaminta;

262.2.4. taikytas savitasis šios medžiagos metalurginio apdorojimo būdas;

262.3. taikytas bandymo metodas;

262.4. didžiausia apkrova, kuria gali būti darbo metu apkraunama grandinė ar lynas. Numatomiems taikymo atvejams gali būti pateikiamas verčių diapazonas.

Kėlimo reikmenys

263. Ant kėlimo reikmenų turi būti nurodyta:

263.1. medžiagos identifikacija, kai tokia informacija reikalinga saugiam naudojimui;

263.2. didžiausia darbinė apkrova.

264. Jeigu kėlimo reikmenų neįmanoma paženklinti, šio priedo 263 punkte minima informacija turi būti pateikta ant plokštelės ar kito patikimo pagrindo, saugiai pritvirtinto prie kėlimo reikmens.

265. Ši informacija turi būti lengvai įskaitoma ir pateikta tokioje vietoje, kurioje ji nenusitrintų naudojamiems kėlimo reikmenims nusidėvint, o jos pritvirtinimas nesumažintų reikmens stiprumo.

Kėlimo mašinos

266. Ant mašinos turi būti reljefiškai pažymėta didžiausia darbinė apkrova. Šis žymėjimas turi būti aiškiai įskaitomas, nenutrinamas ir neužkoduotas.

267. Jei didžiausia darbinė apkrova priklauso nuo mašinos konfigūracijos, kiekvienoje darbo vietoje turi būti apkrovos stendas, geriau diagramų ar lentelių forma, kuriame pateikiamos darbinės kiekvienos konfigūracijos apkrovos.

268. Tik kroviniams kelti skirtos mašinos, turinčios gabenimo įtaisą, į kurią gali patekti žmonės, turi turėti aiškų ir nenusitrinantį įspėjimo ženklą, draudžiantį kelti žmones. Šis įspėjimo ženklas turi būti matomas kiekvienoje vietoje, iš kur galima prieiga.

KETVIRTASIS SKIRSNIS INSTRUKCIJOS

Kėlimo reikmenys

269. Kiekvienas kėlimo reikmuo ar kiekviena komerciškai nedaloma jų siunta privalo turėti instrukcijų knygelę, kurioje būtų nurodyta bent:

269.1. numatomos naudojimo sąlygos;

269.2. naudojimo ribos (ypač tų reikmenų, pavyzdžiui, magnetinių ar vakuuminių padėklų, kurie nevisiškai atitinka šio priedo 244.5 papunkčio reikalavimus);

269.3. naudojimo, surinkimo ir priežiūros instrukcijos;

269.4. naudotas statinio bandymo koeficientas.

Kėlimo mašinos

270. Kėlimo mašinos turi turėti instrukcijas, kuriose pateikiama ši informacija:

270.1. mašinų techninės charakteristikos, ypač:

270.1.1. didžiausia darbinė apkrova ir, jei reikia, šio priedo 267 punkte apibūdinto apkrovos stendo ar lentelės kopija;

270.1.2. reakcijos į atramas ar įtvirtinimus ir, jei reikia, vikšrų charakteristikos;

270.1.3. jei reikia – balasto apibrėžimas ir jo pritvirtinimo būdai;

270.2. darbo žurnalo, jeigu jis nepateikiamas kartu su mašina, turinys;

270.3. naudojimo patarimai, ypač kaip operatoriui kompensuoti krovinio tiesioginio matomumo stygių;

270.4. jei reikia, gamintojo ar jo įgalioto atstovo arba jiems atlikto bandymo išsami ataskaita, kurioje aprašomi atlikti statiniai ir dinaminiai bandymai;

270.5. prieš pradėdant naudoti mašinas, jeigu jos gamintojo patalpose nebuvo surinktos tokia forma, kuria turi būti naudojamos, būtina pateikti šio priedo 255–257 punktuose nurodytų priemonių atlikimo instrukcijas.

VI SKYRIUS POŽEMINIAMS DARBAMS SKIRTOMS MAŠINOMS TAIKOMI PAPILDOMI ESMINIAI SVEIKATOS IR SAUGOS REIKALAVIMAI

Bendrieji reikalavimai

271. Požeminiams darbams skirtos mašinos turi atitikti visus šiame skyriuje išdėstytus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus, įvertinus šio priedo 4 punkto nuostatas.

Rizika dėl stabilumo stokos

272. Variklinės apdangų atramos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip, kad būtų išlaikoma tam tikra judėjimo kryptis ir kad jos nepasislinktų anksčiau arba tuo metu, kai atsiranda po apkrova, ir apkrovą pašalinus. Jos privalo turėti standžius kiekvienos hidraulinės atramos viršutinių plokščių įtvirtinimus.

Judėjimas

273. Variklinės apdangų atramos turi sudaryti sąlygas asmenims netrukdomai judėti.

Valdymo įtaisai

274. Bėgiais judančių mašinų greitiklio ir stabdžių valdymas turi būti rankiniai. Tačiau suteikiama galimybė valdyti kojomis.

275. Variklinių apdangų atramų valdymo įtaisai turi būti suprojektuoti ir išdėstyti taip, kad perkėlimo operacijos metu operatoriai toje vietoje būtų apsaugoti atrama. Valdymo įtaisai privalo būti apsaugoti nuo atsitiktinio atjungimo.

Stabdymas

276. Savaeigėse bėgiais judančiose požeminių darbų mašinose turi būti įrengtas įtaisas, įgalinantis veikti mašinų judėjimą kontroliuojančią grandinę taip, kad judėjimas būtų sustabdomas, jei vairuotojas nebevaldo judėjimo.

Gaisras

277. Jei mašinose yra labai degių dalių, joms privalomas šio priedo 216.2 papunkčio reikalavimas.

278. Požeminių darbų mašinų stabdymo sistema turi būti suprojektuota ir pagaminta taip, kad nekibirkščiuotų ar nesukeltų gaisro.

279. Požeminių darbų mašinos su vidaus degimo varikliais privalo turėti tik tokius variklius, kuriuose naudojamas mažo garavimo slėgio kuras ir kuriuose negali atsirasti jokia elektros kibirkštis.

Išmetamosios dujos

280. Vidaus degimo variklių išmetamosios dujos neturi būti išleidžiamos į viršų.

VII SKYRIUS

PAPILDOMI ESMINIAI SVEIKATOS IR SAUGOS REIKALAVIMAI, TAIKOMI MAŠINOMS, KELIANČIOMS YPATINGĄ PAVOJŲ KELIAMIEMS ŽMONĖMS

Bendrieji reikalavimai

Mechaninis atsparumas

281. Keliamiems žmonėms pavojų keliančios mašinos turi atitikti visus šiame skyriuje išdėstytus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus, įvertinus šio priedo 4 punkto nuostatas.

282. Gabenimo įtaisas, įskaitant bet kokias nuleidžiamąsias duris, turi būti suprojektuotas ir pagamintas taip, kad būtų tokio atsparumo ir erdvės, koks reikalingas didžiausiam leidžiamam asmenų skaičiui gabenti esant didžiausiai darbinei apkrovai.

283. Šio priedo 237–243 punktuose nurodyti sudedamųjų dalių darbo koeficientai yra nepakankami žmonių kėlimo mašinoms, todėl jie paprastai turi būti padvigubinami. Žmonėms arba žmonėms ir kroviniams kelti skirtos mašinos turi turėti gabenimo įtaiso pakabinimo ar atramos sistemą, suprojektuotą ir pagamintą taip, kad užtikrintų pakankamą bendrą saugos lygį ir pašalintų pavojų gabenimo įtaisui nukristi.

284. Jei lynai ar grandinės naudojami gabenimo įtaisui pakabinti, paprastai būtini mažiausiai du standžius įtvirtinimus turintys atskiri lynai ar grandinės.

Ne žmogaus jėga varomų mašinų krovimo kontrolė

285. Kad ir kokia būtų didžiausia darbinė apkrova ir apsisvertimo momentas, taikomi šio priedo 259 punkto reikalavimai; šie reikalavimai netaikomi mašinoms, jei gamintojas gali įrodyti, kad joms perkrovimo arba apsisvertimo pavojus negresia.

Valdymo įtaisai

286. Kai saugos reikalavimai nereikalauja kitų sprendimų, gabenimo įtaisas paprastai turi būti suprojektuotas ir pagamintas taip, kad joje būdami žmonės galėtų valdyti judėjimą aukštyn ir žemyn, ir, jei reikia, kitokį gabenimo įtaiso judėjimą.

287. Valdymo įtaisai turi būti pagrindiniai ir neleisti atlikti kitų operacijų, kai mašina dirba, išskyrus avarinį stabdymą.

288. Šį judėjimą valdantys įtaisai turi būti palaikančiojo valdymo tipo (spausti–važiuoti), išskyrus atvejus, kai gabenimo įtaisas yra visiškai uždaras.

Rizika gabenimo įtaise ar ant jo esantiems žmonėms

Gabenimo įtaiso judėjimo keliamą riziką

289. Mašinos žmonėms kelti turi būti suprojektuotos, pagamintos ir sukomplektuotos taip, kad gabenimo įtaiso greičio padidinimas ar sumažinimas nekeltų rizikos žmonėms.

Žmonių iškritimo iš gabenimo įtaiso rizika

290. Gabenimo įtaisas negali pasvirti tiek, kad iškiltų rizika žmonėms iškristi, įskaitant tuos atvejus, kai mašina ir gabenimo įtaisas juda.

291. Kai gabenimo įtaisas suprojektuotas kaip darbo vieta, turi būti imamas priemonių jo stabilumui užtikrinti ir pavojingam judėjimui išvengti.

292. Jeigu šio priedo 107 ir 108 punktuose nurodytų priemonių neužtenka, gabenimo įtaisuose turi būti tiek prisitvirtinimo vietų, kiek juose leidžiama gabenti žmonių. Prisitvirtinimo vietos turi būti pakankamai tvirtos, kad prie jų būtų galima pritvirtinti asmenines apsaugos nuo kritimo iš aukštai priemonės.

293. Grindų ar lubų liukai ir šoninės durys turi būti suprojektuoti ir pagaminti taip, kad jų nebūtų galima atidaryti netyčia, ir turi atsidaryti į tą pusę, kuri nekelia rizikos žmonėms iškristi joms netikėtai atsidarius.

Ant gabenimo įtaiso galinčių nukristi daiktų keliami rizika

294. Jei yra rizika, kad ant gabenimo įtaiso gali nukristi daiktų ir taip kilti pavojus žmonėms, privalo būti įrengtas gabenimo įtaiso apsauginis stogas.

Stacionarias aikšteles aptarnaujančios mašinos

Rizika gabenimo įtaise ar ant jo esantiems žmonėms

295. Gabenimo įtaisas turi būti suprojektuotas ir pagamintas taip, kad nebūtų jokios rizikos gabenimo įtaise ar ant jo esantiems žmonėms ir (arba) daiktams susidurti su pritvirtintomis ar judančiomis dalimis. Jei tai būtina šiam reikalavimui išpildyti, pats gabenimo įtaisas turi būti visiškai uždaras, o duryse turi būti blokuojantis įtaisas, apsaugantis nuo pavojingo gabenimo įtaiso judėjimo, kol durys neuždaromos.

296. Mašinos turi būti suprojektuotos ir pagamintos taip ir, jei reikia, turėti tokius įtaisas, kad gabenimo įtaisas negalėtų nevaldomai pajudėti į viršų ar apačią. Šie įtaimai turi sustabdyti gabenimo įtaisą, kai jo darbinė apkrova ir leidžiamas greitis yra didžiausi.

297. Stabdant bet kokiomis apkrovos sąlygomis, lėtėjimas neturi būti žmonėms žalingas.

Valdymo įtaimai aikštelėse

298. Kiti (ne avarinio valdymo) įtaimai aikštelėse negali valdyti gabenimo įtaiso judėjimo, kai:

298.1. veikia gabenimo įtaise esantys valdymo įtaimai;

298.2. aikštelėje nėra gabenimo įtaiso.

Įėjimas į gabenimo įtaisą

299. Aikštelėse ir ant gabenimo įtaiso esantys apsaugai turi būti suprojektuoti ir pagaminti taip, kad užtikrintų saugų perėjimą iš gabenimo įtaiso ir į jį, atsižvelgiant į numatytą kelti krovinių ir asmenų ribą.

Žymėjimas

300. Gabenimo įtaise turi būti pateikta saugai užtikrinti būtina informacija, įskaitant:
- 300.1. gabenimo įtaisų kelti leidžiamą žmonių skaičių;
  - 300.2. didžiausią darbinę apkrovą.
-

DEKLARACIJOS

I SKYRIUS TURINYS

PIRMASIS SKIRSNIS MAŠINOS EB ATITIKTIES DEKLARACIJA

1. Mašinos EB atitikties deklaracija ir jos vertimai turi būti parengti laikantis instrukcijoms (pagal Techninio reglamento „Mašinų sauga“ (toliau – šis Reglamentas) 1 priedo 134.1 ir 134.2 papunkčius) nustatytų sąlygų ir išspausdinta arba parašyta ranka didžiosiomis raidėmis.

2. Mašinos EB atitikties deklaracija yra susijusi tik su tokia mašinos būkle, kokios ji buvo pateikta į rinką, ir neapima galutinio naudotojo vėliau pridamų sudedamųjų dalių ir (arba) atliktų veiksmų.

3. Mašinos EB atitikties deklaracijoje turi būti šie duomenys:

3.1. gamintojo ir, jei reikia, jo įgalioto atstovo įmonės pavadinimas ir adresas;

3.2. asmens, įgalioto sudaryti atitinkamą mašinos techninę bylą, kuris turi būti įsisteigęs Europos Bendrijoje, pavadinimas ir adresas;

3.3. mašinos apibūdinimas ir identifikuojanti informacija, įskaitant bendrąjį pavadinimą, paskirtį, modelį, tipą, serijos numerį ir komercinį pavadinimą;

3.4. sakinytis, aiškiai patvirtinantis, kad mašina atitinka visas jai taikytinas 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/42/EB dėl mašinų su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/1243, (toliau – Mašinų direktyva 2006/42/EB) nuostatas, ir, jei reikia, panašus sakinytis, patvirtinantis mašinos atitiktį kitoms Europos Sąjungos direktyvoms ir (arba) jai taikytinoms nuostatoms. Šios nuorodos turi būti į dokumentus, paskelbtus Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

3.5. jei reikia, šio Reglamento 9 priede nurodytą EB tipo tyrimą atlikusios notifikuotosios įstaigos pavadinimas, adresas ir identifikacinis numeris bei EB tipo tyrimo sertifikato numeris;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

3.6. jei reikia, šio Reglamento 10 priede nurodytą visiško kokybės užtikrinimo sistemą patvirtinusios notifikuotosios įstaigos pavadinimas, adresas ir identifikacinis numeris;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

3.7. jei reikia, nuorodos į naudotus šio Reglamento 19 punkte nurodytus darniuosius standartus;

3.8. jei reikia, nuorodos į kitus naudotus techninius standartus ir specifikacijas;

3.9. mašinos EB atitikties deklaracijos parengimo vieta ir data;

3.10. asmens, įgalioto parengti mašinos EB atitikties deklaraciją gamintojo ar jo įgalioto atstovo vardu, tapatybė ir parašas.

ANTRASIS SKIRSNIS

IŠ DALIES SUKOMPLEKTUOTOS MAŠINOS ĮMONTAVIMO DEKLARACIJA

4. Iš dalies sukomplektuotos mašinos įmontavimo deklaracija ir jos vertimai turi būti parengti laikantis instrukcijoms (pagal šio Reglamento 1 priedo 134.1 ir 134.2 papunkčius) nustatytų sąlygų ir išspausdinta arba parašyta ranka didžiosiomis raidėmis.

5. Iš dalies sukomplektuotos mašinos įmontavimo deklaracijoje turi būti šie duomenys:

5.1. iš dalies sukomplektuotos mašinos gamintojo ir, jei reikia, jo įgalioto atstovo įmonės pavadinimas ir adresas;

5.2. asmens, įgalioto sudaryti atitinkamą techninę dokumentaciją, kuris turi būti įsisteigęs Europos Bendrijoje, pavadinimas ir adresas;

5.3. iš dalies sukomplektuotos mašinos apibūdinimas ir identifikuojanti informacija, įskaitant bendrąjį pavadinimą, paskirtį, modelį, tipą, serijos numerį ir komercinį pavadinimą;

5.4. sakiny, patvirtinantis, kurie esminiai Mašinų direktyvos 2006/42/EB reikalavimai yra taikomi ir vykdomi, taip pat kad atitinkama techninė dokumentacija sudaryta pagal Mašinų direktyvos 2006/42/EB VII priedo B dalį, ir, jei reikia, sakiny, patvirtinantis iš dalies sukomplektuotos mašinos atitiktį kitoms atitinkamoms Europos Bendrijos direktyvoms. Šios nuorodos turi būti į dokumentus, paskelbtus Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje;

5.5. įsipareigojimas perduoti Lietuvos Respublikos institucijoms ir įstaigoms argumentuotai paprašius atitinkamą informaciją apie iš dalies sukomplektuotą mašiną. Tai apima perdavimo būdą, nepažeidžiant iš dalies sukomplektuotos mašinos gamintojo intelektualinės nuosavybės teisių;

5.6. jei reikia, pareiškimas, kad iš dalies sukomplektuota mašina neturi būti pradama naudoti tol, kol nebus deklaruota galutinės mašinos, į kurią ji turi būti įmontuota, atitiktis šio Reglamento nuostatomis;

5.7. iš dalies sukomplektuotos mašinos deklaracijos parengimo vieta ir data;

5.8. asmens, įgalioto parengti Iš dalies sukomplektuotos mašinos įmontavimo deklaraciją gamintojo arba jo įgalioto atstovo vardu, tapatybė ir parašas.

II SKYRIUS

SAUGOJIMAS

6. Mašinos gamintojas ar jo įgaliotas atstovas EB atitikties deklaracijos originalą saugo mažiausiai dešimt metų nuo mašinos pagaminimo paskutinės dienos.

7. Iš dalies sukomplektuotos mašinos gamintojas ar jo įgaliotas atstovas įmontavimo deklaracijos originalą saugo mažiausiai dešimt metų nuo iš dalies sukomplektuotos mašinos pagaminimo paskutinės dienos.

ŽYMĖJIMAS ŽENKLU CE

1. Atitikties ženklą CE turi sudaryti toliau nurodytos formos inicialai CE:

2. Jei ženklas CE sumažinamas arba padidinamas, turi būti laikomasi piešinyje pateiktų proporcijų.
3. Įvairios ženklo CE dalys materialiu pavidalu turi būti vienodo vertikalios matmens, ne mažesnio kaip 5 mm. Minimalus matmuo gali būti netaikomas mažoms mašinoms.
4. Žymėjimas ženklų CE turi būti atliekamas prie pat gamintojo ar jo įgalioto atstovo pavadinimo, taikant tą patį metodą.
5. Jei buvo taikoma Techninio reglamento „Mašinų sauga“ 29.3 ir 31.2 papunkčiuose nurodyta visišką kokybės užtikrinimo procedūra, po žymėjimo ženklų CE turi būti nurodytas notifikuotosios įstaigos identifikacinis numeris.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

MAŠINŲ KATEGORIJOS, KURIOMS TURI BŪTI TAIKOMA VIENA IŠ TECHNINIO REGLAMENTO „MAŠINŲ SAUGA“ 29 AR 30 PUNKTUOSE NURODYTŲ PROCEDŪRŲ

1. Šių tipų diskiniai pjūklai (vienapjūkliai arba daugiapjūkliai) medienai ir panašias fizines savybes turinčioms medžiagoms arba mėšai ir panašias fizines savybes turinčioms medžiagoms apdoroti:

1.1. Pjovimo mašinos su pjovimo metu fiksuotu (-ais) diskiniu (-iais) pjūklų (-ais), turinčios nejudantį stalą ar laikiklį, su ruošinių rankiniu padavimu arba išmontuojamu varikliniu padavimu.

1.2. Pjovimo mašinos su pjovimo metu fiksuotu (-ais) diskiniu (-iais) pjūklų (-ais), turinčios rankinio valdymo grįžtamai slenkamojo judesio pjovimo stalą arba vežimėlį.

1.3. Pjovimo mašinos su pjovimo metu fiksuotu (-ais) diskiniu (-iais) pjūklų (-ais), turinčios įmontuotą mechaninį ruošinių padavimo įtaisą su rankiniu pakrovimu ir (arba) nukrovimu.

1.4. Pjovimo mašinos su pjovimo metu mechaniškai judančiu (-iais) diskiniu (-iais) pjūklų (-ais), su rankiniu pakrovimu ir (arba) nukrovimu.

2. Rankinio padavimo medienos paviršių obliavimo mašinos.

3. Vienapusės reismusinės staklės, turinčios įmontuotą mechaninį padavimo įtaisą su rankiniu pakrovimu ir (arba) nukrovimu medienai apdoroti.

4. Šių tipų juostiniai pjūklai medienai ir panašiomis fizinėmis savybėmis pasižyminčioms medžiagoms arba mėšai ir panašiomis fizinėmis savybėmis pasižyminčioms medžiagoms apdoroti, turintys rankinio pakrovimo ir (arba) nukrovimo įtaisą:

4.1. Pjovimo mašinos su pjovimo metu fiksuotu (-ais) pjūklų (-ais), turinčios nejudantį ar grįžtamai slenkamojo judesio stalą ar laikiklį apdorojamam daiktui.

4.2. Pjovimo mašinos su pjūklų (-ais), sumontuotu (-ais) ant grįžtamai slenkamojo judesio vežimėlio.

5. Šio priedo 1–4 punktuose ir 7 punkte nurodytų tipų sujungtosios mašinos medienai ir panašias fizines savybes turinčioms medžiagoms apdoroti.

6. Rankinio padavimo dygiavimo mašinos medienai apdoroti su keliais įrankių laikikliais.

7. Rankinio padavimo vertikalo suklio frezavimo mašinos medienai ir panašias fizines savybes turinčioms medžiagoms apdoroti.

8. Nešiojamieji grandininiai pjūklai medienai apdoroti.

9. Presai, įskaitant ir lankstymo presus, metalams šaltuoju būdu apdoroti, turintys įtaisą su rankiniu pakrovimu ir (arba) nukrovimu, kurių judančių darbinių dalių eiga gali viršyti 6 mm, o greitis gali viršyti 30 mm/s.

10. Įpurškiamojo arba suspaudžiamojo plastikų formavimo mašinos, turinčios įtaisą su rankiniu pakrovimu ir (arba) nukrovimu.

11. Įpurškiamojo arba suspaudžiamojo gumos formavimo mašinos, turinčios įtaisą su rankiniu pakrovimu ir (arba) nukrovimu.

12. Šių tipų po žeme dirbančios mašinos:

12.1. lokomotyvai ir vagonai-stabdikliai;

12.2. sutvirtinimų atramos su hidrauline pavara.

13. Rankomis kraunamos buitinių atliekų surinkimo mašinos su presavimo mechanizmu.

14. Nuimami mechaninių pavarų įtaisai ir jų apsaugai.

15. Nuimamų mechaninių pavarų įtaisų užtvarai.

16. Keltuvai transporto priemonių techninei apžiūrai.

17. Žmonių arba žmonių ir krovinių kėlimo įrenginiai, susiję su pavojumi nukristi iš didesnio kaip trijų metrų aukščio.
  18. Nešiojamosios tvirtinimo šoviniai ir kitos smūginės mašinos.
  19. Apsaugos prietaisai žmonių buvimui aptikti.
  20. Varikliniai blokuojantys judantys užtvarai, atliekantys apsaugų funkciją, šio priedo 9, 10 ir 11 punktuose nurodytose mašinose.
  21. Loginiai elementai saugos funkcijoms užtikrinti.
  22. Apsauginė konstrukcija apsvirtus (ROPS).
  23. Apsauginė konstrukcija nuo krintančių objektų (FOPS).
-

PAVYZDINIS SAUGOS ĮRANGOS SĄRAŠAS

1. Užtvarai nuimamiems mechaninių pavarų įtaisams.
2. Apsaugos prietaisai žmonių buvimui aptikti.
3. Varikliniai blokuojantys judantys užtvarai, atliekantys apsaugų funkciją, Techninio reglamento „Mašinų sauga“ (toliau – šis Reglamentas) 4 priedo 9, 10 ir 11 punktuose nurodytose mašinose.
4. Loginiai elementai saugos funkcijoms užtikrinti.
5. Vožtuvai su papildomomis priemonėmis gedimui aptikti, skirti pavojingiems judėjimams mašinose valdyti.
6. Mašinų emisijos produktų pašalinimo sistemos.
7. Apsaugai ir apsauginiai įtaisai, skirti asmenims apsaugoti nuo judančių dalių, dalyvaujančių mašinoje vykstančiame procese.
8. Kontrolės prietaisai krovimui ir judėjimui kėlimo mašinose valdyti.
9. Sulaikymo sistemos, skirtos žmonėms savo sėdėjimo vietose išsilaikyti.
10. Avarinio stabdymo įtaisai.
11. Iškvos sistemos potencialiai pavojingų elektrostatiinių krūvių kaupimuisi išvengti.
12. Šio Reglamentas 1 priedo 93, 94, 206–213 ir 244 punktuose nurodyti energijos ribojimo ir mažinimo įtaisai.
13. Sistemos ir įtaisai triukšmo ir vibracijos skleidimui mažinti.
14. Apsauginė konstrukcija apsvirtus (ROPS).
15. Apsauginė konstrukcija nuo krintančių objektų (FOPS).
16. Dvirankio valdymo prietaisai.
17. Mašinų, skirtų žmonėms kelti ir (arba) nuleisti tarp skirtingų aikštelių, sudedamosios dalys, įtrauktos į šį sąrašą:
  - 17.1. aikštelių durų blokavimo įtaisai;
  - 17.2. įtaisai, neleidžiantys krovinių gabenančiam mazgui kristi ar nekontroliuojamai judėti į viršų;
  - 17.3. greičio viršijimą ribojantys įtaisai;
  - 17.4. energiją kaupiantys buferiai:
    - 17.4.1. nelinijiniai arba
    - 17.4.2. slopinantys grįžtamąjį judesį;
  - 17.5. energiją išskleidantys buferiai;
  - 17.6. hidraulinių pavarų kontūruose įmontuoti apsauginiai įtaisai, kai jie naudojami kaip kristi neleidžiantys įtaisai;
  - 17.7. elektroninių sudedamųjų dalių turintys elektriniai apsaugos jungikliai.

IŠ DALIES SUKOMPLEKTUOTŲ MAŠINŲ SURINKIMO INSTRUKCIJOS

1. Iš dalies sukomplektuotų mašinų surinkimo instrukcijose turi būti aprašytos sąlygos, kurių būtina laikytis siekiant tinkamai įmontuoti jas į galutines mašinas, kad šios nekeltų pavojaus saugai ir sveikatai.

2. Surinkimo instrukcijos turi būti parašytos mašinos, į kurią bus įmontuojama iš dalies sukomplektuota mašina, gamintojui ar jo įgaliotam atstovui priimtina oficialia Europos Bendrijos kalba.

MAŠINŲ TECHNINĖS BYLOS

I SKYRIUS MAŠINOS TECHNINĖ BYLA

1. Šiame skyriuje nurodoma mašinos techninės bylos sudarymo tvarka. Mašinos techninė byla turi įrodyti, kad mašina atitinka Techninio reglamento „Mašinų sauga“ (toliau – šis Reglamentas) reikalavimus. Ji turi aprėpti mašinos projektavimą, gamybą ir veikimą tokiam įvertinimui reikiama apimtimi. Mašinos techninė byla, išskyrus mašinų, kurioms taikomos specialios šio Reglamento 1 priedo 134 punkto nuostatos, instrukcijas, turi būti sudaryta viena ar daugiau oficialiųjų Europos Bendrijos kalbų.

2. Mašinos techninė byla susideda iš:

2.1. konstruktorinės bylos, kurioje pateikiami:

2.1.1. bendras mašinos aprašymas;

2.1.2. mašinos bendrojo vaizdo brėžinys bei valdymo grandinių brėžiniai, taip pat atitinkami aprašymai ir paaiškinimai, būtini mašinos veikimui suprasti;

2.1.3. detalizuoti brėžiniai kartu su skaičiavimų duomenimis, bandymų rezultatais, sertifikatais ir pan., kurie reikalingi mašinos atitikčiai esminiams sveikatos ir saugos reikalavimams patikrinti;

2.1.4. rizikos įvertinimo dokumentai, įrodantys šios procedūros atlikimą, įskaitant:

2.1.4.1. mašiniai taikomų esminių sveikatos ir saugos reikalavimų sąrašą;

2.1.4.2. apsaugos priemonių, įdiegtų nustatytiems pavojams pašalinti arba rizikai sumažinti, aprašymą ir, jei reikia, su mašina susietos liekamosios rizikos nurodymą;

2.1.5. taikyti standartai ir kitos techninės specifikacijos, nurodant, kokius esminius sveikatos ir saugos reikalavimus apima šie standartai;

2.1.6. techniniai protokolai, pateikiantys bandymų, atliktų gamintojo ar įstaigos, kurią pasirinko gamintojas ar jo įgaliotas atstovas, rezultatus;

2.1.7. mašinos instrukcijų kopija;

2.1.8. jei reikia, prie mašinos pridėtos iš dalies sukomplektuotos mašinos įmontavimo deklaracija ir tokiai mašinai taikytinos surinkimo instrukcijos;

2.1.9. jei reikia, į mašiną įmontuotų mašinų ar kitų produktų EB atitikties deklaracijų kopijos;

2.1.10. EB atitikties deklaracijos kopija;

2.2. jei gamyba serijinė – vidinių priemonių, kurios bus įgyvendintos tam, kad būtų užtikrinta, jog mašinos ir toliau atitiks šio Reglamento nuostatas.

3. Gamintojas turi atlikti būtinus sudedamųjų dalių, armatūros ar sukomplektuotos mašinos tyrimus ir bandymus, kad nuspręstų, ar pagal savo konstrukciją bei pagaminimą ji gali būti saugiai surinkta ir pradėta naudoti. Atitinkami protokolai ir rezultatai įtraukiami į techninę bylą.

4. Mašinos techninė byla valstybių narių kompetentingoms valdžios institucijoms turi būti prieinama mažiausiai 10 metų po mašinos pagaminimo datos, o jei gamyba serijinė – pagaminus paskutinį jos vienetą.

5. Mašinos techninė byla nebūtinai turi būti saugoma Europos Bendrijos teritorijoje, taip pat ji neturi būti nuolat prieinama materialiu pavidalu. Tačiau EB atitikties deklaracijoje nurodytas asmuo turi turėti galimybę ją sukomplektuoti ir pateikti per jos sudėtingumą atitinkantį laikotarpį.

6. Mašinos techninėje byloje neprivalo būti mašinos gamybai naudojamų detalizuotų brėžinių arba kitokios pomazgiams būdingos informacijos, jeigu žinios apie juos nėra būtinos atitikčiai esminiams sveikatos ir saugos reikalavimams patikrinti.

7. Mašinos techninės bylos, kurios pagrįstai prašo nacionalinės kompetentingos institucijos, nepateikimas gali sudaryti pakankamą pagrindą abejoti atitinkamos mašinos atitiktimi esminiams sveikatos ir saugos reikalavimams.

II SKYRIUS

ATITINKAMA IŠ DALIES SUKOMPLEKTUOTOS MAŠINOS TECHNINĖ DOKUMENTACIJA

8. Šiame skyriuje nurodoma atitinkamos techninės dokumentacijos surinkimo tvarka. Dokumentacija turi įrodyti, kurie šio Reglamento reikalavimai yra taikomi ir vykdomi. Ji turi aprėpti iš dalies sukomplektuotos mašinos projektavimą, gamybą ir veikimą ta apimtimi, kuri reikalinga atitikčiai taikomiems esminiams sveikatos ir saugos reikalavimams įvertinti. Dokumentacija turi būti sudaryta viena ar daugiau oficialiųjų Europos Bendrijos kalbų.

9. Dokumentacija susideda iš:

9.1. konstruktorinės bylos, kurioje pateikiami:

9.1.1. iš dalies sukomplektuotos mašinos bendrojo vaizdo brėžinys ir valdymo grandinių brėžiniai;

9.1.2. detalizuoti brėžiniai kartu su skaičiavimų duomenimis, bandymų rezultatais, sertifikatais ir t. t., kurie reikalingi iš dalies sukomplektuotos mašinos atitikčiai taikomiems esminiams sveikatos ir saugos reikalavimams patikrinti;

9.1.3. rizikos įvertinimo dokumentai, įrodantys šios procedūros atlikimą, įskaitant:

9.1.3.1. taikomų ir vykdomų esminių sveikatos ir saugos reikalavimų sąrašą;

9.1.3.2. apsaugos priemonių, įdiegtų nustatytiems pavojams pašalinti arba rizikai sumažinti, aprašymą ir, jei reikia, liekamosios rizikos nurodymą;

9.1.3.3. taikytus standartus ir kitas technines specifikacijas, nurodant, kokius esminius sveikatos ir saugos reikalavimus šie standartai apima;

9.1.3.4. techninius protokolus, pateikiančius bandymų, atliktų gamintojo ar įstaigos, kurią pasirinko gamintojas ar jo įgaliotas atstovas, rezultatus;

9.1.3.5. iš dalies sukomplektuotos mašinos surinkimo instrukcijos kopiją;

9.2. jei gamyba serijinė – vidinių priemonių, kurios bus įgyvendintos tam, kad būtų užtikrinta, jog iš dalies sukomplektuotos mašinos ir toliau atitiks taikomus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus.

10. Gamintojas turi atlikti būtinus sudedamųjų dalių, armatūros ar iš dalies sukomplektuotos mašinos tyrimus ir bandymus, kad nuspręstų, ar pagal savo konstrukciją bei pagaminimą ji gali būti saugiai surinkta ir naudojama. Atitinkami protokolai ir rezultatai įtraukiami į mašinos techninę bylą.

11. Atitinkama techninė dokumentacija valstybių narių kompetentingoms valdžios institucijoms paprašius turi būti prieinama mažiausiai 10 metų po iš dalies sukomplektuotos mašinos pagaminimo datos, o jei gamyba serijinė – pagaminus paskutinį jos vienetą. Ji nebūtinai turi būti saugoma Europos Bendrijos teritorijoje, taip pat ji neturi būti nuolat prieinama materialiu pavidalu. Tačiau įmontavimo deklaracijoje nurodytas asmuo turi turėti galimybę ją sukomplektuoti ir pateikti atitinkamai institucijai.

12. Atitinkamos techninės dokumentacijos, kurios pagrįstai prašo Lietuvos Respublikos valstybės institucijos, nepateikimas gali sudaryti pakankamą pagrindą abejoti iš dalies sukomplektuotos mašinos atitiktimi taikomiems ir įvertintiems esminiams sveikatos ir saugos reikalavimams.

ATITIKTIES VERTINIMAS ATLIEKANT MAŠINŲ GAMYBOS VIDAUS PATIKRĄ

Pakeistas priedo pavadinimas:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

1. Šiame priede aprašyta procedūra, kuria gamintojas arba jo įgaliotas atstovas, vykdydamas šio priedo 2 ir 3 punktuose nustatytus įsipareigojimus, užtikrina ir deklaruoja, kad mašina atitinka jai taikomus Techninio reglamento „Mašinų sauga“ (toliau – šis Reglamentas) reikalavimus.

2. Kiekvienam atitinkamos serijos tipui gamintojas arba jo įgaliotas atstovas sudaro šio Reglamento 7 priedo I skyriuje nurodytą mašinos techninę bylą.

3. Gamintojas turi imtis visų būtinų priemonių tam, kad gamybos procesas užtikrintų gaminamos mašinos atitiktį šio Reglamento 7 priedo I skyriuje nurodytai mašinos techninei bylai ir šio Reglamento reikalavimams.

EB TIPO TYRIMAS

1. EB tipo tyrimas – tai procedūra, pagal kurią notifikuojoji įstaiga nustato ir pripažįsta, jog Techninio reglamento „Mašinų sauga“ (toliau – šis Reglamentas) 4 priede nurodytų mašinų pavyzdinis modelis (toliau – tipas) atitinka šio Reglamento nuostatas.

2. Gamintojas ar jo įgaliotas atstovas kiekvienam tipui turi sudaryti šio Reglamento 7 priedo I skyriuje nurodytą mašinos techninę bylą.

3. Paraišką kiekvieno tipo EB tipo tyrimui gamintojas ar jo įgaliotas atstovas pateikia savo pasirinktai notifikuojamajai įstaigai.

4. Paraiškoje turi būti:

4.1. gamintojo ir, jei reikia, jo įgalioto atstovo pavadinimas ir adresas;

4.2. rašytinis pareiškimas, kad paraiška nebuvo pateikta kitai notifikuojamajai įstaigai;

4.3. mašinos techninė byla.

5. Be to, pareiškėjas pateikia notifikuojamajai įstaigai tipo pavyzdį. Notifikuojoji įstaiga gali paprašyti papildomų pavyzdžių, jei to reikia pagal bandymų programą.

6. Notifikuojoji įstaiga:

6.1. Išnagrinėja mašinos techninę bylą, patikrina, ar mašinos tipas buvo pagamintas pagal ją, ir nustato, kurie elementai buvo suprojektuoti laikantis atitinkamų šio Reglamento 19 punkte nurodytų standartų nuostatų ir kurių projektavimas nepagrįstas atitinkamomis tų standartų nuostatomis.

6.2. Jei šio Reglamento 19 punkte nurodyti standartai nebuvo taikyti – atlieka arba turi turėti atliktus atitinkamus tyrimus, matavimus ir bandymus, kad būtų nustatyta, ar priimti sprendimai atitinka šio Reglamento esminius sveikatos ir saugos reikalavimus.

6.3. Jei šio Reglamento 19 punkte nurodyti darnieji standartai buvo taikomi – atlieka arba turi turėti atliktus atitinkamus tyrimus, matavimus ir bandymus, kad būtų nustatyta, ar šie standartai iš tikrųjų buvo taikyti.

6.4. Susitaria su pareiškėju dėl vietos, kur bus atliekamas tikrinimas, ar tipas buvo pagamintas pagal išnagrinėtą mašinos techninę bylą, bei atlieka būtinus tyrimus, matavimus ir bandymus.

7. Jei tipas atitinka šio Reglamento nuostatas, notifikuojoji įstaiga pareiškėjui išduoda EB tipo tyrimo sertifikatą. Sertifikate nurodomas gamintojo ir jo įgalioto atstovo pavadinimas bei adresas, patvirtintam tipui identifikuoti reikalingi duomenys, tyrimų išvados ir sąlygos, kurios gali būti taikomos šio sertifikato galiojimui.

8. Gamintojas arba jo įgaliotas atstovas šio sertifikato kopiją, mašinos techninę bylą ir visus atitinkamus dokumentus saugo 15 metų nuo sertifikato išdavimo dienos.

9. Jei tipas neatitinka šio Reglamento nuostatų, notifikuojoji įstaiga atsisako pareiškėjui išduoti EB tipo tyrimo sertifikatą ir pateikia savo atsisakymo motyvus. Apie tai ji praneša pareiškėjui, kitoms notifikuotosioms įstaigoms ir ją notifikavusiai valstybei narei. Sprendimas dėl EB tipo tyrimo sertifikato neišdavimo gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

10. Pareiškėjas notifikuojamajai įstaigai, kuri saugo su EB tipo tyrimo sertifikatu susijusią mašinos techninę bylą, praneša apie visus patvirtinto tipo pakeitimus. Notifikuojoji įstaiga išnagrinėja šiuos pakeitimus ir arba patvirtina esamo EB tipo tyrimo sertifikato galiojimą, arba išduoda naują sertifikatą, jei pakeitimai gali kelti nepasitikėjimą atitiktimi esminiams sveikatos ir saugos reikalavimams arba numatytomis tipo darbo sąlygomis.

11. Europos Komisija, valstybės narės ir kitos notifikuotosios įstaigos paprašiusios gali gauti EB tipo tyrimo sertifikato kopiją. Pateikusios motyvuotą prašymą, Europos Komisija ir

valstybės narės gali gauti techninės bylos ir notifikuotosios įstaigos atliktų tyrimų rezultatų kopijas.

12. Bylos ir korespondencija, susijusi su EB tipo tyrimo procedūromis, turi būti parengtos valstybės narės, kurioje yra įsisteigusi notifikuojoji įstaiga, oficialia (-iomis) Europos Bendrijos kalba (-omis) arba bet kuria kita oficialia Europos Bendrijos kalba, priimtina notifikuojamajai įstaigai.

13. EB tipo tyrimo sertifikato galiojimas:

13.1. Notifikuojoji įstaiga įpareigojama nuolat užtikrinti EB tipo tyrimo sertifikato galiojimą. Ji gamintojui praneša apie visus svarbius pasikeitimus, galinčius turėti įtakos sertifikato galiojimui. Nebegaliojančius sertifikatus notifikuojoji įstaiga atšaukia.

13.2. Atitinkamos mašinos gamintojas įpareigojamas nuolat užtikrinti, kad mašina atitiktų esamą technikos lygį.

13.3. Kas penkerius metus gamintojas turi prašyti notifikuotosios įstaigos peržiūrėti EB tipo tyrimo sertifikato galiojimą.

13.4. Jei notifikuojoji įstaiga nustato, kad, atsižvelgiant į esamą technikos lygį, sertifikatas turi likti galioti, ji pratęsia sertifikato galiojimą kitiems penkeriems metams.

13.5. Gamintojas ir notifikuojoji įstaiga šio sertifikato, techninės bylos ir visų atitinkamų dokumentų kopijas saugo 15 metų nuo sertifikato išdavimo dienos.

13.6. Jei EB tipo tyrimo sertifikato galiojimas nepratęsiamas, gamintojas atitinkamos mašinos į rinką nebeteikia.

Priedo pakeitimai:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

VISIŠKAS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiame priede aprašomas Techninio reglamento „Mašinų sauga“ (toliau – šis Reglamentas) 4 priede nurodytų mašinų, gaminamų pagal visiško kokybės užtikrinimo sistemą, atitikties vertinimas ir nurodoma tvarka, pagal kurią notifikuotoji įstaiga įvertina ir patvirtina kokybės sistemą ir kontroliuoja jos taikymą.

2. Projektuodamas, gamindamas, atlikdamas galutinį patikrinimą ir bandymus, gamintojas turi naudoti šio priedo 3–14 punktuose nurodytą patvirtintą kokybės sistemą, taip pat jam turi būti taikoma šio priedo 15–18 punktuose nurodyta priežiūra.

II SKYRIUS KOKYBĖS SISTEMA

3. Gamintojas arba jo įgaliotas atstovas savo pasirinktai paskirtajai įstaigai pateikia prašymą įvertinti jo kokybės sistemą.

4. Prašyme turi būti:

4.1. gamintojo ir, jei reikia, jo įgalioto atstovo pavadinimas ir adresas;

4.2. nurodytos mašinų projektavimo, gamybos, tikrinimo, bandymo ir saugojimo vietos;

4.3. ketinamų gaminti šio Reglamento 4 priede nurodytų kiekvienos kategorijos mašinų vieno modelio šio Reglamento 7 priedo I skyriuje nurodyta mašinos techninė byla;

4.4. kokybės sistemos dokumentacija;

4.5. raštiškas pareiškimas, kad prašymas nebuvo pateiktas kitai notifikuotajai įstaigai.

5. Kokybės sistema turi užtikrinti mašinų atitiktį šio Reglamento nuostatoms. Visi kokybės sistemos elementai, reikalavimai ir nuostatos, kuriuos priima gamintojas, turi būti sistemingai ir iš eilės įforminti dokumentais, rengiant raštu pateikiamas priemones, procedūras ir instrukcijas. Šie kokybės užtikrinimo sistemos dokumentai turi užtikrinti galimybę vienodai interpretuoti procedūras ir kokybės priemones, pavyzdžiui, kokybės programas, planus, žinytus ir protokolus.

6. Kokybės užtikrinimo sistemos dokumentuose turi būti ypač išsamiai aprašyti:

6.1. kokybės tikslai, organizacinė struktūra, administracijos įsipareigojimai ir įgaliojimai dėl mašinų projekto ir kokybės;

6.2. techninio projektavimo sąlygos, įskaitant standartus, kurie bus taikomi, ir, jeigu bus laikomasi ne visų šio Reglamento 19 punkte nurodytų standartų, priemonės, kurios bus naudojamos siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šio Reglamento esminių sveikatos ir saugos reikalavimų;

6.3. projektavimo priežiūros ir tikrinimo būdai, procesai ir reguliarūs veiksmai, kurių bus imtasi projektuojant mašinas, kurioms taikomas šis Reglamentas;

6.4. atitinkami gamybos, kokybės priežiūros ir kokybės užtikrinimo būdai, procesai ir reguliarūs veiksmai, kurių bus imtasi;

6.5. tikrinimai ir bandymai, kurie bus atliekami prieš pradedant gamybą, gaminant ir užbaigus gamybą ir šių tikrinimų bei bandymų atlikimo dažnumas;

6.6. kokybės duomenų įrašai, t. y. patikrinimo ataskaitos, bandymų ir kalibravimo duomenys, atitinkamo personalo kvalifikacijos ataskaitos;

6.7. kontrolės priemonės, kuriomis bus užtikrinama, kad būtų laikomasi reikalaujamo projekto ir produkto kokybės, o sistema veiksmingai funkcionuotų.

7. Notifikuotoji įstaiga turi įvertinti kokybės sistemą, kad būtų nustatyta, ar ji atitinka šio priedo 5 ir 6 punktuose išdėstytus reikalavimus.

8. Tie kokybės sistemos elementai, kurie atitinka atitinkamus darniuosius standartus, laikomi atitinkančiais šio priedo 5 ir 6 punktuose nurodytus reikalavimus.

9. Auditorių grupėje turi būti bent vienas narys, turintis patirties vertinant mašinų technologiją. Į vertinimo procedūrą taip pat įeina patikrinimas gamintojo patalpose. Vertinimo metu auditorių grupė patikrina šio priedo 4.3 papunktyje nurodytas mašinos technines bylas, kad užtikrintų jų atitiktį atitinkamiems sveikatos ir saugos reikalavimams.

10. Apie sprendimą pranešama gamintojui arba jo įgaliotam atstovui. Pranešime turi būti įrašytos tyrimo išvados ir pagrįstas sprendimas dėl įvertinimo. Turi būti galimybė pateikti skundą.

11. Gamintojas įsipareigoja vykdyti prievoles, atsirandančias taikant patvirtintą kokybės sistemą, ir užtikrinti, kad ši sistema bus taikoma tinkamai ir veiksmingai.

12. Gamintojas arba jo įgaliotasis atstovas kokybės sistemą patvirtinusiai notifikuotajai įstaigai praneša apie visus numatomus šios sistemos keitimus.

13. Notifikuotoji įstaiga įvertina siūlomus pakeitimus ir nusprendžia, ar pakeistoji kokybės užtikrinimo sistema ir toliau atitinka šio priedo 5 ir 6 punktuose nurodytus reikalavimus, ar ją reikia įvertinti iš naujo.

14. Notifikuotoji įstaiga apie savo sprendimą praneša gamintojui. Pranešime pateikiamos tikrinimo išvados ir motyvuotas sprendimas dėl įvertinimo.

III SKYRIUS

NOTIFIKUOTOSIOS ĮSTAIGOS ATSAKOMYBE ATLIEKAMA PRIEŽIŪRA

15. Priežiūros tikslas – įsitikinti, kad gamintojas deramai laikosi įsipareigojimų, numatytų patvirtintoje kokybės užtikrinimo sistemoje.

16. Gamintojas notifikuotajai įstaigai sudaro galimybę tikrinimo metu patekti į vietas, kuriose projektuojama, gaminama, atliekamas tikrinimas ir bandymai bei kuriose saugomi gaminiai, ir pateikia jai visą reikalingą informaciją, pavyzdžiui:

16.1. kokybės sistemos dokumentus;

16.2. kokybės duomenų įrašus, numatytus projektavimui skirtoje kokybės sistemos dalyje, t. y. tyrimų, skaičiavimų, bandymų rezultatus ir pan.;

16.3. kokybės duomenų įrašus, numatytus gamybai skirtoje kokybės sistemos dalyje, t. y. tikrinimų ataskaitas, bandymų, kalibravimo duomenis, pranešimus apie atitinkamo personalo kvalifikaciją ir pan.

17. Notifikuotoji įstaiga reguliariai atlieka auditą, kad įsitikintų, ar gamintojas laikosi ir taiko kokybės užtikrinimo sistemą, ir tikrinimo ataskaitą pateikia gamintojui. Periodinio audito dažnumas turi būti toks, kad kas trejus metus būtų atliekamas vertinimas iš naujo.

18. Be to, notifikuotoji įstaiga gali rengti netikėtus apsilankymus pas gamintoją. Šių papildomų apsilankymų būtinumas ir dažnumas nustatomi pagal notifikuotosios įstaigos tvarkomą apsilankymų kontrolės sistemą. Apsilankymų kontrolės sistemoje ypač atsižvelgiama į šiuos veiksnius:

18.1. ankstesnių priežiūros apsilankymų rezultatus;

18.2. būtinumą kontroliuoti korekcines priemones;

18.3. jei reikia, specialias sąlygas, prisidedančias prie sistemos patvirtinimo;

18.4. žymius gamybos proceso, priemonių ir metodų organizavimo pakeitimus.

19. Šių apsilankymų metu notifikuotoji įstaiga, norėdama patikrinti, ar tinkamai veikia kokybės užtikrinimo sistema, jei būtina, gali pati atlikti bandymus arba pasirūpinti, kad jie būtų atlikti. Notifikuotoji įstaiga gamintojui pateikia apsilankymo ataskaitą ir, jeigu buvo atliktas bandymas, bandymo ataskaitą.

20. Gamintojas arba jo įgaliotas atstovas 10 metų nuo paskutinės mašinų pagaminimo dienos turi laikyti ir pateikti Lietuvos Respublikos valstybės institucijoms:

20.1. šio priedo 3 ir 4 punktuose nurodytus dokumentus;

20.2. notifikuotosios įstaigos sprendimus ir pranešimus, nurodytus šio priedo 13, 14 ir 17–19 punktuose.

Priedo pakeitimai:

Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

MINIMALŪS KRITERIJAI, Į KURIUOS ATSIŽVELGIAMA NOTIFIKUOJANT ĮSTAIGAS

1. Už tyrimus atsakinga notifikuojoji įstaiga, jos vadovas ir darbuotojai negali būti nei tiriamos mašinos projektuotojai, nei gamintojai, nei mašiną tiekiantys arba montuojantys asmenys, nei įgalioti šių šalių atstovai. Minėtieji asmenys nei tiesiogiai, nei kaip įgalioti atstovai negali būti susiję nei su mašinų projektavimu, nei su gamyba, nei su realizavimu rinkoje arba eksploatavimu, tačiau tai neturi trukdyti gamintojui ir notifikuotajai įstaigai keistis technine informacija.

2. Notifikuotosios įstaigos tyrimus atlieka pasitelkusios geriausias profesinius įgūdžius ir techninę kompetenciją turinčius specialistus, kurie yra laisvi nuo bet kokios įtakos ir skatinimo, ypač finansinio, kad niekas, ypač asmenys arba grupės, suinteresuotos tyrimo rezultatais, negalėtų paveikti jų sprendimo arba tyrimo rezultatų.

3. Kiekvienai mašinų kategorijai, kuriai ji yra paskirta, notifikuojoji įstaiga privalo turėti personalą, turintį techninių žinių bei pakankamą ir atitinkamą patirtį atitikties vertinimui atlikti. Ji turi turėti priemones, būtinas su patikrinimu susijusioms techninėms ir administracinėms užduotims tinkamai atlikti; ji taip pat turi turėti galimybę naudotis įranga specialioms patikrinimams atlikti.

4. Už tyrimą atsakingi darbuotojai privalo:

4.1. būti labai gerai techniškai ir profesionaliai pasirengę;

4.2. gerai išmanyti savo atliekamus tyrimus bei jiems keliamus reikalavimus ir turėti atitinkamą praktinę tokių tyrimų patirtį;

4.3. mokėti parengti sertifikatus, protokolus ir ataskaitas atliktiems tyrimams patvirtinti.

5. Turi būti garantuotas už tyrimą atsakingų darbuotojų objektyvumas. Jų atlyginimas nepriklauso nuo atliktų tyrimų kiekio arba nuo tokių tyrimų rezultatų.

6. Notifikuojoji įstaiga privalo būti apsidraudusi civilinės atsakomybės draudimu, jeigu jos atsakomybė nėra laiduota pagal Lietuvos Respublikos įstatymus arba jeigu pati Lietuvos Respublika nėra atsakinga už bandymus.

7. Notifikuotosios įstaigos darbuotojai privalo įsipareigoti neatskleisti jokių paslapčių, susijusių su informacija, gaunama atliekant užduotis (išskyrus informaciją, teikiamą Lietuvos Respublikos kompetentingoms institucijoms) pagal šio Reglamento nuostatas.

8. Notifikuotosios įstaigos dalyvauja koordinavimo veikloje. Jos taip pat tiesiogiai dalyvauja arba joms yra atstovaujama Europos standartizavimo veikloje, arba rūpinasi, kad joms būtų žinoma su atitinkamais standartais susijusi situacija.

9. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija gali imtis visų, jos nuomone, būtinų priemonių užtikrinti, kad, nutraukus jos paskirtos notifikuosios įstaigos veiklą, tos įstaigos klientų bylos būtų perduotos kitai įstaigai arba būtų prieinamos ją notifikavusiai valstybei narei.

Priedo pakeitimai:

Nr. [AI-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas

Nr. [53](#), 2001-04-23, Žin., 2001, Nr. 37-1267 (2001-05-02), i. k. 1012230ISAK00000053
Dėl techninio reglamento "Mašinų sauga", patvirtinto socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymu Nr.28, dalinio pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas
Nr. [73](#), 2002-06-05, Žin., 2002, Nr. 58-2358 (2002-06-14), i. k. 1022230ISAK00000073
Dėl socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymo Nr. 28 "Dėl techninio reglamento "Mašinų sauga" patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas
Nr. [A1-215](#), 2003-12-22, Žin., 2004, Nr. 7-149 (2004-01-13), i. k. 1032230ISAK00A1-215
Dėl socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymo Nr. 28 "Dėl techninio reglamento "Mašinų sauga" patvirtinimo" papildymo

4.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas
Nr. [A1-350](#), 2007-12-05, Žin., 2007, Nr. 129-5249 (2007-12-08), i. k. 1072230ISAK00A1-350
Dėl socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymo Nr. 28 "Dėl techninio reglamento "Mašinų sauga" patvirtinimo" pakeitimo

5.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas
Nr. [A1-441](#), 2010-09-27, Žin., 2010, Nr. 115-5896 (2010-09-30), i. k. 1102230ISAK00A1-441
Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymo Nr. 28 "Dėl techninio reglamento "Mašinų sauga" patvirtinimo" pakeitimo

6.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas
Nr. [A1-124](#), 2012-03-05, Žin., 2012, Nr. 37-1890 (2012-03-29), i. k. 1122230ISAK00A1-124
Dėl socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymo Nr. 28 "Dėl techninio reglamento "Mašinų sauga" patvirtinimo" papildymo

7.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas
Nr. [A1-587](#), 2016-11-03, paskelbta TAR 2016-11-07, i. k. 2016-26378
Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymo Nr. 28 „Dėl techninio reglamento „Mašinų sauga“ patvirtinimo“ pakeitimo

8.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas
Nr. [A1-43](#), 2024-01-17, paskelbta TAR 2024-01-17, i. k. 2024-00671
Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymo Nr. 28 „Dėl Techninio reglamento „Mašinų sauga“ patvirtinimo“ pakeitimo